

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

С.В. ЧМУТ

ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Практикум для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напрямку
підготовки «Правознавство»

Затверджено
Вченою радою ЗНУ
Протокол №
від « » 2014 р.

Запоріжжя
2014

УДК: 364.442.6 (075.8)
ББК: Х9 (4 Укр) 305я73
Ч747

Чмут С. В. Право соціального захисту: практикум для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Правознавство» / С. В. Чмут. – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – 71 с.

Практикум містить комплекс практичних завдань (тестові завдання, визначення понять, ситуаційні задачі тощо), доповнено практикум кросвордом як інноваційною формою перевірки засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Право соціального захисту». Також практикум доповнено термінологічним словником.

Призначений для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Правознавство».

Рецензент *Т.О. Коломоєць*

Відповідальний за випуск *Н.В. Бровченко*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ.....	6
Тема №1: Теорія права соціального захисту.....	6
Тема №2: Право соціального захисту як галузь права, наука та навчальна дисципліна.....	13
Тема №3: Система органів публічної влади в сфері соціального захисту..	19
Тема №4: Організаційно-правові форми та види соціального захисту.....	25
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ.....	32
Тема №5: Пенсійне забезпечення в Україні.....	32
Тема №6: Державні соціальні допомоги окремим категоріям непрацездатних громадян.....	38
Тема №7: «Соціальне обслуговування: соціальні пільги та соціальні послуги.....	44
КРОСВОРД.....	49
СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ.....	52
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	55
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	69

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Право соціального захисту» має фаховий характер і є спецкурсом для студентів юридичного факультету. Право соціального захисту є невід'ємною складовою системи національного права України, що призначена для регулювання пенсійного забезпечення громадян, забезпечення їх соціальною допомогою, компенсаційними та страховими виплатами, а також регулювання соціального обслуговування в різних його видах. Підготовка за цією дисципліною повинна забезпечувати студентам належний рівень професійних знань, які можуть бути реалізовані у практиці державотворення нашої країни. Окрім того, що воно розвиває загальну професійну культуру будь-якого юриста, досить важливим є і практичне значення відповідних знань.

Визнання України соціальною державою (ст. 1 Конституції України), а також загострення соціальних проблем у зв'язку з переходом до ринкової економіки зумовили актуальність пошуку оптимальної системи державних засобів забезпечення соціальних прав людини і громадянина в Україні.

Сучасний методологічний підхід до побудови юридичного механізму соціального захисту ґрунтується на ідеї захисту прав людини. Зважаючи на те значення, яке надається проблемі забезпечення прав людини на світовому і європейському рівнях, загальний концептуальний підхід полягає в тому, що на перший план виходить людина з її життєво важливими потребами, а досконалість юридичного механізму визначається саме як здатність останнього забезпечити ці потреби.

У сучасних умовах глобалізації, яка свідчить про взаємозв'язок і взаємозалежність держав світу, проблема захисту прав людини не є виключно внутрішньою-національною проблемою, вона вийшла за межі окремих держав і набула всесвітнього значення. У таких умовах розвиток національного соціального законодавства не може бути вільним від урахування концепцій і державно-правових моделей зарубіжних держав. Водночас практичного значення набуло питання про дотримання міжнародних стандартів та відповідність таким актам національного законодавства.

Друге тисячоліття завершилося під гаслом все ширшого забезпечення прав людини. І хоча є різні тлумачення поняття прав людини та їх змісту в різних частинах світу, а деякі фахівці висловлюють сумніви щодо універсальності прав людини, видається, що саме завдяки усвідомленню цього, без перебільшення, суспільного феномену людство багато в чому стало більш людським. Визнання прав людини, встановлення їх змісту та забезпечення гарантій – найвизначніше надбання ХХ століття.

У сучасний період проблема захисту прав людини вийшла за межі окремих держав і набула всесвітнього значення. Прийняття на світовому рівні Загальної декларації прав людини (ООН, 1948 р.), Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (ООН, 1966 р.) і Факультативних протоколів № 1 і 2 до цього пакту, Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права (ООН, 1966 р.), на європейському рівні – Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод (Рада Європи, 1950 р.) і

Європейської соціальної хартії (Рада Європи, 1961 р., переглянута у 1996 р.) – створило потужну правову базу для визнання, дотримання і захисту прав людини у цілому світі.

Конституція України встановила перелік соціальних прав людини і громадянина: право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї (ст. 48); право громадян на працю, належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом (ст. 43); на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом (ст. 46); право на житло (ст. 47); право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49); право дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, на державне утримання та виховання (ст. 52) тощо.

Навчальний курс «Право соціального захисту» розрахований на студентів юридичного факультету напряму підготовки «Правознавство» і є системою знань про основи устрою суспільства, держави, правове становище людини в ній, основи побудови органів публічної влади тощо.

Практикум містить комплекс практичних завдань (тестові завдання, визначення понять, ситуаційні задачі тощо), доповнено практикум кросвордом як інноваційною формою перевірки засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Право соціального захисту». Також практикум доповнено термінологічним словником.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ТЕМА №1: «ТЕОРІЯ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

НАДАЙТЕ ВИЗНАЧЕННЯ НАСТУПНИХ ПОНЯТЬ

Соціальний захист, соціальне забезпечення, державна соціальна допомога, страховий випадок, страховий ризик, судовий захист, соціальний ризик, традиційний соціальний ризик, нетрадиційний соціальний ризик, пенсія, пенсійне забезпечення, концепція соціального захисту, соціальні послуги

ВИРІШИТИ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Початковими формами соціального захисту були:
А) безоплатне надання житла та харчування;
Б) виплата грошових сум;
В) благодійництво і громадська опіка;
Г) безоплатна медична допомога.
2. У Стародавньому Римі з'явилися такі форми забезпечення ветеранів за військову службу:
А) тільки виплата пенсій;
Б) виплата пенсій та надання земельних наділів;
В) тільки надання земельних наділів;
Г) ветерани за військову службу не отримували соціального забезпечення.
3. Хто першим заснував сирітське училище в Київській Русі?
А) Князь Ярослав Володимирович;
Б) Князь Володимир;
В) Княгиня Ольга;
Г) Князь Ігор.
4. Санкцією, яку увів Петро I за подавання милостині з метою боротьби із жебрацтвом, була:
А) позбавлення волі;
Б) смертна кара;
В) відсилка;
Г) штраф.
5. Маніфест про заснування виховних будинків для сиріт 1763 р. був виданий:
А) Петром I;
Б) Катериною II;
В) Катериною I;
Г) Петром II.

6. Міжнародний комітет Червоного Хреста був створений:

- А) 1983 р;
- Б) 1763 р;
- В) 1863 р;
- Г) 1865 р.

7. Рада народних комісарів опублікувала "Урядове повідомлення про соціальне страхування":

- А) 13 листопада 1917 р;
- Б) 14 листопада 1917 р;
- В) 15 листопада 1917 р;
- Г) 16 листопада 1917 р.

8. Соціальним захистом є:

- А) це комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист добробуту кожного члена суспільства;
- Б) діяльність держави, спрямована на полегшення життя осіб, які потребують соціального захисту;
- В) сукупність нормативно-правових актів, які регулюють відносини, пов'язані із здійсненням соціальної допомоги;
- Г) це обов'язок держави, який передбачає обов'язкову соціальну допомогу особам, які її потребують.

9. Метою соціального захисту є:

- А) забезпечення стабільності надання соціальної допомоги;
- Б) дотримання прав і свобод всіх осіб;
- В) надання кожному члену суспільства незалежно від соціального походження, національної або расової приналежності можливості вільно розвиватися, реалізовувати свої здібності;
- Г) надання стимулу для реалізації прав всім членам суспільства.

10. Соціальним ризиком є:

- А) це подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи на отримання матеріального забезпечення або соціальних послуг, передбачених законами України з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- Б) це визначена законодавчо ймовірність настання матеріальної незабезпеченості в результаті втрати заробітку або трудового доходу з об'єктивних, соціально значимих причин, а також необхідності додаткових витрат;
- В) це критична ситуація, внаслідок якої особа має можливість отримати соціальну допомогу;
- Г) момент надання соціальної допомоги.

11. Страховим випадком є:

А) це подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи на отримання матеріального забезпечення або соціальних послуг, передбачених законами України з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування;

Б) це визначена законодавчо ймовірність настання матеріальної незабезпеченості в результаті втрати заробітку або трудового доходу з об'єктивних, соціально значимих причин, а також необхідності додаткових витрат;

В) це критична ситуація, внаслідок якої особа має можливість отримати соціальну допомогу;

Г) момент надання соціальної допомоги.

12. Структурними елементами соціального захисту є:

А) державний та спеціальний соціальний захист;

Б) державний та додатковий соціальний захист;

В) спеціальний та додатковий соціальний захист;

Г) державний та недержавний соціальний захист.

13. Основними концепціями соціального захисту:

А) континентальна та острівна;

Б) атлантична та острівна;

В) континентальна та атлантична;

Г) тільки континентальна.

14. Засновником континентальної концепції:

А) Бісмарк;

Б) Рузвельт;

В) Беверідж;

Г) Черчилль.

15. Беверідж є засновником:

А) континентальної концепції;

Б) атлантичної концепції;

В) континентальної та атлантичної концепцій;

Г) він не є засновником жодної концепції.

16. Ідеєю континентальної концепції є:

А) організація соціального захисту на основі взаємної допомоги і соціального страхування працюючого населення;

Б) принцип забезпечення мінімального споживчого бюджету всього населення держави;

В) організація соціального захисту на основі взаємної допомоги і соціального страхування працюючого населення та принцип забезпечення мінімального споживчого бюджету всього населення держави;

Г) підтримання принципу забезпечення права на соціальний захист кожної

людини незалежно від її раси, кольору шкіри, національності, статі.

17. Ідеєю атлантичної концепції є:

- А) організація соціального захисту на основі взаємної допомоги і соціального страхування працюючого населення;
- Б) принцип забезпечення мінімального споживчого бюджету всього населення держави;
- В) організація соціального захисту на основі взаємної допомоги і соціального страхування працюючого населення та принцип забезпечення мінімального споживчого бюджету всього населення держави;
- Г) підтримання принципу забезпечення права на соціальний захист кожної людини незалежно від її раси, кольору шкіри, національності, статі.

18. Формами соціального захисту є:

- А) соціальне страхування та фінансування за рахунок податкових надходжень;
- Б) державна соціальна допомога та недержавне соціальне забезпечення;
- В) соціальне страхування та державна соціальна допомога;
- Г) соціальне страхування, фінансування за рахунок податкових надходжень, державна соціальна допомога та недержавне соціальне забезпечення.

19. Соціальним страхуванням є:

- А) форма державного соціального забезпечення, яка базується на ідеї розподілу ризику між застрахованими особами та взаємозалежності між внесками й обсягом соціальних послуг (еквівалентність внескам).
- Б) надання матеріальної підтримки особам, які перебувають у скрутних матеріальних умовах (при цьому відбувається перевірка ступеня нужденності), а також в інших випадках соціального ризику.
- В) недержавне соціальне забезпечення, що складається із соціальних виплат, котрі здійснюються окремими роботодавцями;
- Г) виплата певних грошових сум з Державного бюджету.

20. Державною соціальною допомогою є:

- А) форма державного соціального забезпечення, яка базується на ідеї розподілу ризику між застрахованими особами та взаємозалежності між внесками й обсягом соціальних послуг (еквівалентність внескам);
- Б) надання матеріальної підтримки особам, які перебувають у скрутних матеріальних умовах (при цьому відбувається перевірка ступеня нужденності), а також в інших випадках соціального ризику;
- В) недержавне соціальне забезпечення, що складається із соціальних виплат, котрі здійснюються окремими роботодавцями;
- Г) виплата певних грошових сум з Державного бюджету.

21. Під соціальним ризиком розуміється:

- А) ймовірні події, які породжуються об'єктивними соціально-значимими причинами і призводять до втрати заробітку особи, зниження доходів нижче

прожиткового мінімуму

Б) ймовірні події, які породжуються об'єктивними соціально-значимими причинами і призводять до втрати заробітку особи, зниження доходів нижче прожиткового мінімуму, необхідності в медичній допомозі та інших соціальних послугах

В) події, які породжуються об'єктивними соціально-економічними причинами і призводять до втрати заробітку особи

Г) життєві події, які породжуються об'єктивними соціально-значимими причинами і призводять до зниження доходів нижче прожиткового мінімуму, необхідності в медичній допомозі та інших соціальних послугах

22. До ознак соціального ризику не відносять:

А) має об'єктивний характер

Б) закріплений у законодавстві їх вичерпний перелік

В) є підставою для призначення того чи іншого виду соціального забезпечення

Г) залежить від волі особи

23. За критерієм організаційно-правової форми соціальні ризики бувають:

А) страхові та нестрахові

Б) загальні та спеціальні

В) загальні та страхові

Г) спеціальні та нестрахові

24. За критерієм змісту до основних соціальних ризиків не відносяться:

А) непрацевдатність, безробіття

Б) малозабезпеченість, втрата годувальника

В) варіанти «а» і «б»

Г) вірним є тільки варіант «а»

25. В якій статті Конституції України закріплено право громадянина на соціальний захист:

А) 46

Б) 44

В) 116

Г) 104

26. Безробіття – це:

А) соціально-економічне явище, за якого частина осіб не має змоги реалізувати своє право на працю та отримання заробітної плати (винагороди) як джерела існування

Б) втрата особою роботи, яка досягла непрацевдатного віку, з об'єктивних чи суб'єктивних причин, яка призвела до втрати заробітної плати або інших

В) втрата працевдатною особою роботи з об'єктивних чи суб'єктивних причин, яка призвела до втрати заробітної плати або інших

Г) втрата особою працездатного віку роботи з об'єктивних чи суб'єктивних причин, яка призвела до втрати заробітної плати або інших, передбачених законом доходів

27. Ризики у страхуванні поділяються на:

- А) страхові та нестрахові
- Б) основні та додаткові
- В) загальні та спеціальні
- Г) страхові та додаткові

28. Безробітними визнаються:

- А) працездатні громадяни, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших передбачених законодавством доходів
- Б) громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших передбачених законодавством доходів і зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи
- В) працездатні громадяни, які зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи
- Г) працездатні громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших передбачених законодавством доходів і зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи

29. Реєстрація та облік громадян, які звертаються за сприянням у працевлаштуванні, здійснюється:

- А) державною службою зайнятості за місцем постійного проживання
- Б) державною службою зайнятості за останнім місцем роботи
- В) державною службою зайнятості за зареєстрованим місцем проживання
- Г) виконавчим комітетом обласної державної адміністрації

30. Основні ризики покриваються за рахунок:

- А) спеціально сформованих страхових резервів
- Б) з місцевих бюджетів
- В) за власний кошт
- Г) за рахунок резерву стабілізації

31. Абстрактне поняття, яке у кожній країні було конкретизовано, як певний вік і необхідний мінімальний період страхового стажу, досягнення яких давало право особі на трудову пенсію чи соціальну допомогу - це?

- А) «ризик»;
- Б) «трудова каліцтво»;
- В) «старість»;
- Г) «забезпечення».

32. Ймовірні події, які породжуються об'єктивними соціально-значимими причинами і призводять до втрати заробітку особи, зниження доходів нижче прожиткового мінімуму, необхідності в медичній допомозі та інших соціальних послугах,- це ...?

- А) об'єктивний характер;
- Б) соціальний ризик;
- В) вид соціального забезпечення;
- Г) соціально-забезпечувальні правовідносини.

33. Від чого залежить матеріальний рівень на сьогодні в Україні?

- А) від людини;
- Б) від заробітку;
- В) від характеру діяльності;
- Г) від приросту.

34. За критерієм організаційно-правової форми розрізняють види соціальних ризиків?

- А) вичерпні та невичерпні;
- Б) об'єктивні та позитивні;
- В) страхові та нестрахові;
- Г) постійні та тимчасові.

35. Втрата працездатною особою працездатного віку роботи з об'єктивних чи суб'єктивних причин, яка призвела до втрати заробітної плати або інших, передбачених законом доходів – це...?

- А) безробіття;
- Б) працевлаштування;
- В) зайнятість;
- Г) реорганізація.

36. Повна або часткова втрата здатності обслуговувати себе, самостійно пересуватись, орієнтуватись, спілкуватись, контролювати свою поведінку, вчитись, займатись трудовою діяльністю - це...?

- А) трудове каліцтво;
- Б) обмеження життєдіяльності;
- В) вроджені дефекти;
- Г) інвалідність.

37. Професійне захворювання – це ?

- А) стійкий розлад функцій організму, зумовлений захворюванням, наслідком травм або вродженим дефектом, який призводить до обмеження життєдіяльності, до необхідності в соціальній допомозі і захисті;
- Б) розуміють неспроможність особи виконувати свою трудові обов'язки внаслідок короткотривалих обставин об'єктивного характеру;

- В) захворювання, яке виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлене дією на організм виключно або переважно факторів виробництва, характерних для конкретної професії;
- Г) фізичною нездатністю особи здійснювати трудову діяльність.

38. Які існують критерії інвалідності?

- А) циклічний і економічний;
- Б) монархічний та економічний;
- В) медичний і циклічний;
- Г) медичний та економічний.

39. Фізичною нездатністю особи здійснювати трудову діяльність – це?

- А) хвороба, травма, вагітність та пологи;
- Б) хвора дитина; хворий член сім'ї; догляд за дитиною до трьох років; догляд за дитиною до досягнення трьох річного віку або дитиною-інвалідом до 16 років у разі хвороби матері або іншої особи, яка доглядає за цією дитиною;
- В) карантин, накладений органами санітарно-епідеміологічної служби;
- Г) патологічні стани, які виникають при вроджених, спадкових, набутих захворюваннях та після травм.

40. Які існують види «втрати працездатності»?

- А) повна та часткова;
- Б) постійна і тимчасова;
- В) часткова і постійна;
- Г) повна і тимчасова.

ТЕМА №2: «ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА, НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА»

НАДАЙТЕ ВИЗНАЧЕННЯ НАСТУПНИХ ПОНЯТЬ

Соціальний захист, соціальне забезпечення, метод права соціального захисту, предмет права соціального захисту, соціальна політика, принципи права, імперативний метод правового регулювання, диспозитивний метод правового регулювання, загальні принципи права соціального захисту, внутрішньогалузеві принципи права соціального захисту

ВИРІШИТИ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Право соціального захисту це:

- А) Це галузь прав, що регулює відносини окремих громадян, які потребують у допомозі з боку держави, завдяки відповідним життєвим обставинам;
- Б) Це комплексна галузь права, яка є сукупністю норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають у зв'язку з приводу практичної організації і здійснення соціального захисту населення з метою пом'якшення соціальної напруги в суспільстві;

- В) Це галузь права, що регулює відносини, які пов'язані із потребами окремих людей як члена суспільства зберігати фізичне існування та отримувати відповідні пільги з боку держави;
- Г) Це комплексна галузь права, що регулює суспільні відносини, які пов'язані із здійсненням соціального захисту населення з метою поліпшення суспільного стану у країні.

2. Особливість регулювання цієї галузі полягає в тому, що вона ведеться за двома напрямками, які тісно пов'язані між собою:

- А) Правове регулювання організацій соціального захисту та правове регулювання здійснення соціального захисту;
- Б) Правове регулювання соціального захисту та правове регулювання відтворення соціального захисту;
- В) Правове регулювання основ соціального захисту та правове регулювання здійснення соціального захисту;
- Г) Правове регулювання організацій соціальної забезпеченості та правове регулювання здійснення соціальної забезпеченості;

3. Предметом права соціального захисту не є:

- А) Захист трудових прав громадян, медичного обслуговування, соціального обслуговування, обов'язкового соціального страхування, обов'язкового державного страхування і пенсійного забезпечення;
- Б) Соціальний захист окремих категорій осіб (ветеранів, інвалідів, жінок і дітей, військовослужбовців, біженців, осіб, які постраждали від наслідків чорнобильської катастрофи, посадових осіб різних категорій тощо), які проживають (перебувають) на території України і які потребують соціального захисту;
- В) Створення і організація діяльності органів соціального захисту;
- Г) Захист майнових прав громадян, медичного обслуговування, соціального обслуговування, обов'язкового соціального страхування, обов'язкового державного страхування і пенсійного забезпечення;

4. Які три функції право соціального захисту виділяє як найголовніші?

- А) Політична, економічна та організаційна;
- Б) Політична, кредитно-фінансова та універсальна;
- В) Економічна, військова та культурна;
- Г) Політична, охоронна та кредитно-фінансова.

5. Що не є організаційно-правовими формами соціального захисту населення?

- А) Обов'язкове соціальне страхування;
- Б) Обов'язкове державне страхування;
- В) Обов'язкове страхування;
- Г) Державна соціальна допомога.

6. Управлінські відносини в сфері соціального захисту населення залежно від їх

направленості поділяються на:

- А) Внутрішні та зовнішні;
- Б) Загальні та основні;
- В) Індивідуальні та загальні;
- Г) Спеціальні та додаткові.

7. У чому полягає зміст методу правового регулювання соціального захисту населення?

- А) У встановленні невизначеного порядку дій;
- Б) У встановленні визначеного порядку дій;
- В) У забороні визначених дій під страхом застосування відповідальності;
- Г) У дозволі визначених дій під страхом застосування відповідальності.

8. За змістом усі відносини в предметі права соціального захисту поділяються на:

- А) Матеріальні, розподільчі, організаційно-розпорядчі, фінансові та процесуальні;
- Б) Матеріальні, розподільчі, організаційно-розпорядчі, процедурні та процесуальні;
- В) Матеріальні, організаційно-розпорядчі, фінансові, процедурні та процесуальні;
- Г) Матеріальні, розподільчі, організаційно-розпорядчі, фінансові, процедурні та процесуальні.

9. В системі права соціального захисту можна виділити:

- А) Загальну та особливу частину;
- Б) Загальну та спеціальну частину;
- В) Загальну, особливу та спеціальну частину;
- Г) Особливу та спеціальну;

10. За сферою дії принципи права соціального захисту прийнято поділяти на:

- А) Загальноправові та міжгалузеві;
- Б) Міжгалузеві та галузеві;
- В) Внутрігалузеві, міжгалузеві та галузеві;
- Г) Загально правові, міжгалузеві, галузеві та внутрігалузеві.

11. До галузевих принципів права соціального захисту не відноситься принцип:

- А) Гуманності;
- Б) Загальності;
- В) Фінансування за рахунок обов'язкових страхових внесків;
- Г) Універсальності і комплексності.

12. Що являє собою система права соціального захисту?

- А) Це комплекс юридичних норм, які характеризують внутрішню структуру соціального захисту, для яких характерна принципова єдність;

- Б) Це сукупність об'єктивно взаємопов'язаних правових інститутів і норм, які розташовані у певній структурній послідовності відповідно до специфіки суспільних відносин, що регулюються ними.
- В) Це комплекс норм соціального забезпечення населення, характеризують зовнішню структуру соціального захисту, для яких характерна принципова єдність та одночасно впорядкованість на самостійні частини;
- Г) Це сукупність норм соціального забезпечення населення, що розташовані в певній послідовності структури соціального захисту, для яких характерна принципова єдність та одночасно впорядкованість на самостійні частини;

13. За яким критерієм не можуть бути класифіковані відносини, що перебувають в складі предмета права соціального захисту ?

- А) Залежно від ступеня обов'язковості та форми власності, на основі якої здійснюється соціальний захист, – відносини у сфері державного і недержавного соціального захисту;
- Б) Залежно від об'єктивного складу – відносини між громадянином і відносини між юридичними особами (державними і недержавними) з приводу організації і забезпечення діяльності системи соціального захисту;
- В) Залежно від ступеня поширеності загальних умов та обсягу соціальних виплат і послуг – відносини у сфері загального, спеціального і додаткового соціального захисту;
- Г) Залежно від суб'єктного складу – відносини між громадянином і органом (закладом) соціального захисту і відносини між юридичними особами (державними і недержавними) з приводу організації і забезпечення діяльності системи соціального захисту.

14. Залежно від об'єкта відносин (виду матеріального забезпечення) виділяються відносини:

- А) З приводу надання соціальних послуг; забезпечення соціальними пільгами;
- Б) З приводу забезпечення грошовою соціальною допомогою та з приводу забезпечення матеріальною допомогою;
- В) З приводу забезпечення грошовою соціальною допомогою; з приводу забезпечення матеріальною допомогою; з приводу надання соціальних послуг; забезпечення соціальними пільгами; забезпечення лікарською допомогою
- Г) Пенсійні; з приводу забезпечення грошовою соціальною допомогою; з приводу забезпечення матеріальною допомогою; з приводу надання соціальних послуг; забезпечення соціальними пільгами; забезпечення лікарською допомогою тощо.

15. Залежно від суб'єктного складу відносини поділяються на:

- А) Між громадянином і органом (закладом) соціального захисту;
- Б) Відносини між юридичними особами (державними і недержавними) з приводу організації і забезпечення діяльності системи соціального захисту
- В) Між громадянином і юридичними особами (державними і недержавними);

Г) Між громадянином і органом (закладом) соціального захисту і відносини між юридичними особами (державними і недержавними) з приводу організації і забезпечення діяльності системи соціального захисту.

16. У сфері надання медичної допомоги складається з:

- А) Організаційних та фінансових правовідносин;
- Б) Суто медичних (лікувально-профілактичних);
- В) Суто медичних (лікувально-профілактичних), організаційних, фінансових правовідносин;
- Г) Відносин загального характеру та фінансових.

17. Залежно від ступеня поширеності загальних умов та обсягу соціальних виплат і послуг:

- А) Відносини у сфері загального та спеціального соціального захисту;
- Б) Відносини у сфері загального, спеціального і додаткового соціального захисту;
- В) Відносини у сфері загального та особливого соціального захисту;
- Г) Відносини у сфері обов'язкового додаткового соціального захисту;

18. У рамках солідарної пенсійної системи і соціального страхування інших видів соціальне забезпечення здійснюється за принципами:

- А) Односторонності та солідарності;
- Б) Часткової відплатності та добросовісності сторони;
- В) Солідарності й часткової відплатності;
- Г) Всі відповіді вірні.

19. Система державної соціальної допомоги будується за принципом:

- А) Солідарності;
- Б) Аліментарності;
- В) Комплексності;
- Г) Одноособовості.

20. Згідно із законодавством, передбачено такий засіб забезпечення соціально-забезпечувальних зобов'язань

- А) Пеня та штраф;
- Б) Наданні певних послуг та сплаті грошей (відшкодування збитків);
- В) Передачі речей у власність чи користування;
- Г) Виконанні певної роботи та відшкодування збитків.

21. Хто зі вчених вважає правильним таке твердження «галузь права складається тільки з норм, які регулюють суспільні відносини у сфері соціального забезпечення, одним із суб'єктів яких виступає державний орган (або уповноважений державою), а другим – громадянин (іноземець, особа без громадянства), котрий реалізує конституційне право на соціальне забезпечення» ?

- А) Берндом Шультом (Мюнхен), Ганкарло Пероне (Рим);
- Б) К.С. Батигін, І.В. Гуцін;
- В) М.Л. Захаров і Е.Г. Тучкова;
- Г) Денні Пітерсом (Левен, Бельгія), Джосом Бергманом (Тілбург).

22. В чому полягає складність вивчення і регулювання відносин у сфері соціального захисту в Україні?

- А) немає єдиного кодифікованого акта про соціальний захист населення;
- Б) немає нормативно-правових актів, які регулюють сферу відносин;
- В) є велика кількість нормативно-правових актів, які регламентують окремі групи відносин у цій сфері.
- Г) є єдиний кодифікований акт, який регулює усі відносини сфери соціального захисту.

23. Що є «ядром» галузі права соціального захисту?

- А) інститути вчення про соціальний захист населення;
- Б) відносини у сфері соціального забезпечення;
- В) планово-розподільчий характер відносин у сфера соціального захисту;
- Г) норми, які встановлюють соціальні ризики та умови надання соціальних виплат і послуг громадянам.

24. Кому із вчених належить вислів "структура суспільних відносин, по суті, відтворює структуру соціального забезпечення як системи права"?

- А) Г.Е Тучкову;
- Б) М.Л. Захарову;
- В) Е.Г. Тучковій;
- Г) К.С. Батигіну.

25. Відносини в складі предмета права соціального захисту можуть бути класифіковані залежно від ступеня поширеності загальних умов та обсягу соціальних виплат і послуг на - ...?

- А) відносини у сфері загального, спеціального і додаткового соціального захисту;
- Б) відносини щодо непрямих соціально-захисних заходів, у зв'язку з реалізацією різноманітних соціальних програм;
- В) відносини між громадянином і органом (закладом) соціального захисту;
- Г) відносини у сфері загального і додаткового соціального захисту.

26. Основними є ... відносини, в яких реалізуються права та обов'язки суб'єктів стосовно конкретного виду соціального захисту.

- А) процесуальні;
- Б) матеріальні (регулятивні);
- В) юридичні;
- Г) періодичні.

27. Відносини в складі предмета права соціального захисту можуть бути класифіковані залежно від ступеня обов'язковості та форми власності, на основі якої здійснюється соціальний захист на такі види ?

- А) відносини між громадянином і органом (закладом) соціального захисту;
- Б) відносини у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- В) відносини у сфері державного і недержавного соціального захисту;
- Г) відносини у сфері загального соціального захисту.

28. Система юридичних норм, які регулюють відносини щодо організації, фінансування і надання матеріального забезпечення, матеріальної підтримки та соціальних послуг населенню для захисту від негативних наслідків соціальних ризиків - це ...?

- А) захист прав людини;
- Б) право соціального захисту;
- В) право забезпечення;
- Г) право соціального забезпечення.

29. Функціональне призначення системи соціального захисту – це ...?

- А) комплекс усіх заходів захисту, у тому числі й процесуальних;
- Б) захист прав особи, коли її право на соціальний захист порушено;
- В) захист населення;
- Г) захист населення від соціальних ризиків.

30. Професор П.М. Рабінович, відомий фахівець з проблем прав людини у термін "забезпечення прав і свобод людини" включає елементи (напрями) державної діяльності щодо створення умов для здійснення прав і свобод людини:

- А) сприяння реалізації прав і свобод; охорона прав і свобод людини;
- Б) охорона прав і свобод людини; захист прав і свобод людини;
- В) захист прав і свобод людини; сприяння реалізації прав і свобод;
- Г) сприяння реалізації прав і свобод; охорона прав і свобод людини; захист прав і свобод людини.

ТЕМА №3: «СИСТЕМА ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

НАДАЙТЕ ВИЗНАЧЕННЯ НАСТУПНИХ ПОНЯТЬ

Форма соціального захисту, державне управління, соціальне страхування, страховий фонд, загальнообов'язкове державне соціальне страхування, недержавне соціальне страхування, державний фонд соціального страхування, недержавний фонд соціального страхування, медичне страхування, соціальна допомога

ВИРІШИТИ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Державне управління у сфері соціального захисту населення здійснюють:
 - А) Кабінет Міністрів України.
 - Б) Міністерство соціальної політики України.
 - В) Кабінет Міністрів України, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі й розпорядчі органи, а також спеціально уповноважені на те державні органи, які забезпечують проведення в життя державної політики у сфері надання соціальної допомоги населенню та інші державні органи відповідно до законодавства України.
 - Г) Міністерство соціальної політики

2. Соціальні фонди поділяються на
 - А) Страхові.
 - Б) Нестрахові.
 - В) Страхові і нестрахові.

3. До державних нестрахових фондів належать:
 - А) Пенсійний фонд України Фонд соціального захисту інвалідів, Фонд для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення.
 - Б) Фонд соціального страхування.
 - В) Фонд загальнообов'язкового державного страхування.

4. До страхових соціальних фондів належать:
 - А) Фонд соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві.
 - Б) Пенсійний фонд.
 - В) Фонд соціального захисту інвалідів.

5. Пенсійний фонд України це?
 - А) Орган виконавчої влади, що здійснює керівництво та управління солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
 - Б) Центральний орган виконавчої влади, що здійснює керівництво та управління солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
 - В) Орган місцевого самоврядування що здійснює керівництво та управління солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
 - Г) Орган законодавчої влади що здійснює керівництво та управління солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

6. Діяльність Пенсійного фонду України спрямовується та координується?

- А) резидентом України
- Б) Кабінетом міністрів України
- В) Верховною Радою України
- Г) Міністерство економічного розвитку України

7. Діяльність Пенсійного фонду України спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через?

- А) Прем'єр-міністра України
- Б) Секретаря Кабінету Міністрів України
- В) Міністра соціальної політики України
- Г) Першого заступника прем'єр міністра України

8 Пенсійний фонд України у своїй діяльності керується?

- А) Конституція України
- Б) актами Президента України та Кабінету Міністрів України
- В) Законами України, Указами Міністерства соціальної політики України
- Г) усі вищезгаданим

9. На підставі якого нормативно-правового акту (закону, постанови, указу) здійснює свої повноваження пенсійний фонд України?

- А) на підставі Закону України про пенсійний фонд України
- Б) На підставі постанови Кабінету Міністрів України про створення Пенсійного фонду України.
- В) На підставі Указу Президента України Про Положення про Пенсійний фонд України
- Г) на підставі акту Президента України Про Положення про Пенсійний фонд України

10. Органами управління Пенсійного фонду є

- А) Правління Пенсійного фонду
- Б) Дирекція Пенсійного фонду
- В) Рада Пенсійного фонду
- Г) Голова Пенсійного фонду

11. Чисельність і персональний склад правління Пенсійного фонду України затверджується?

- А) Президентом України
- Б) Верховною Радою України
- В) Міністерство Соціальної політики України
- Г) Кабінетом Міністрів України.

12. Голова правління Пенсійного фонду України та його заступники призначаються на посади за поданням?

- А) Президента України
- Б) Верховної ради України

- В) Міністра Соціальної політики України
- Г) Прем'єр-міністра України

13. Голова правління Пенсійного фонду України та його заступники звільняються з посади?

- А) Президентом України
- Б) Прем'єр-міністром України
- В) Міністром соціальної політики України
- Г) Верховною Радою України

14. Основними завданнями Пенсійного фонду України є?

- А) реалізація державної політики з питань пенсійного забезпечення та ведення персоніфікованого обліку надходжень від сплати єдиного внеску;
- Б) внесення пропозицій Міністру щодо формування державної політики з питань пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;
- В) керівництво та управління солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- Г) все вищезгадане.

15. Гранична чисельність працівників Пенсійного фонду України затверджується?

- А) Президентом України
- Б) Верховною Радою України
- В) Правлінням Пенсійного фонду України
- Г) Головою правління Пенсійного фонду України
- Д) Міністром соціальної політики України

16. Штатний розпис, кошторис апарату Пенсійного фонду України затверджуються

- А) Президентом України
- Б) Верховною Радою України
- В) Міністром соціальної політики України
- Г) Головою правління Пенсійного фонду України

17. Платниками збору до Пенсійного фонду є:

- А) суб'єкти підприємницької діяльності – юридичні та фізичні особи;
- Б) юридичні та фізичні особи, котрі здійснюють операції з купівлі-продажу валюти;
- В) фізичні особи, що працюють на умовах трудового договору (контракту);
- Г) всі відповіді вірні.

18. Не є платниками страхових внесків на випадок безробіття:

- А) суб'єкти підприємницької діяльності – фізичні особи;

- Б) працюючі пенсіонери й особи, у яких відповідно до законодавства країни виникло право на пенсію;
- В) бюджетні організації;
- Г) іноземці й особи без громадянства, що тимчасово працюють за наймом в Україні;

19. Добровільно застраховані особи сплачують збір до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття:

- А) одночасно з одержанням коштів у установах банків на оплату праці;
- Б) щомісяця, не пізніше 10 числа, наступного за місяцем виплати зарплати;
- В) протягом 10 календарних днів, наступних за останнім днем граничного терміну подання звітності;
- Г) протягом 40 календарних днів, наступних за останнім днем граничного терміну подання звітності.

20. Підприємство (фізична особа, що використовує роботу найманих працівників) повинне виплатити за власний рахунок допомогу на тимчасову втрату працездатності:

- А) за весь період непрацездатності;
- Б) за перші п'ять робочих днів тимчасової непрацездатності;
- В) за весь термін тимчасової непрацездатності;
- за перші п'ять календарних днів тимчасової непрацездатності.

21. Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, а також захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну – є ...?

- А) Міністерство промислової політики України;
- Б) Міністерство соціальної політики України;
- В) Міністерство фінансів України;
- Г) Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

22. Міністерство соціальної політики України (Мінсоцполітики України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується...?

- А) Президентом України;
- Б) Кабінетом Міністрів України;
- В) Верховною Радою;
- Г) місцевими органами та Радами народних депутатів.

23. Мінсоцполітики України у своїй діяльності керується ...?

- А) Конституцією та законами України;

Б) актами Президента України та Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства України;

В) Конституцією та законами України, а також дорученнями Президента України;

Г) Конституцією та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України.

24. Міністр, який очолює Мінсоцполітики України призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади ...?

А) Президентом України;

Б) Кабінетом Міністрів України;

В) Верховною Радою;

Г) місцевими органами та Радами народних депутатів.

25. Штатний розпис і кошторис Мінсоцполітики України затверджуються заступником Міністра - керівником апарату за погодженням ...?

А) із Міністром;

Б) із Кабінетом Міністрів України;

В) із керівником апарату;

Г) із Міністерством фінансів України.

26. Колегія Мінсоцполітики України може утворюватися у випадках?

А) обговорення найважливіших напрямів діяльності;

Б) для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Мінсоцполітики України, обговорення найважливіших напрямів його діяльності;

В) для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Мінсоцполітики України;

Г) представляє Мінсоцполітики України у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами та організаціями в Україні і за її межами.

27. Органом управління Пенсійного фонду є ...?

А) виконавча дирекція Пенсійного фонду;

Б) правління Пенсійного фонду;

В) вищим орган управління Пенсійного фонду;

Г) страхові фонди.

28. Який фонд є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Державної казначейської служби України та уповноважених банках?

А) страховий;

Б) пенсійний;

В) валютний;

Г) управлінський.

29. Коли було затверджено Положення про Пенсійний фонд України?
- А) 1 березня 2001 року;
 - Б) 31 серпня 2005 року;
 - В) 6 квітня 2011 року;
 - Г) 18 березня 2013 року.

ТЕМА №4: «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ТА ВИДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

НАДАЙТЕ ВИЗНАЧЕННЯ НАСТУПНИХ ПОНЯТЬ

Соціальна допомога, форма соціального захисту, соціальне страхування працівників, соціальне страхування, загальнообов'язкове державне страхування, недержавне соціальне страхування, медичне страхування, асигнування з державного бюджету, субвенція, соціальна допомога, житлова субсидія, допомога малозабезпеченим сім'ям, допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, допомоги сім'ям з дітьми.

ВИРІШИТИ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. З яких фондів відбувається фінансування державного соціального страхування:
 - А) З позабюджетних самоврядних фінансових систем;
 - Б) З державного бюджету України;
 - В) З місцевого бюджету;
 - Г) З власного бюджету підприємства.

2. Щомісячна виплата в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яку отримує застрахована особа в разі досягнення нею передбаченого цим Законом пенсійного віку чи визнання її інвалідом, або отримують члени її сім'ї у випадках, визначених Законом – це:
 - А) заробітна плата;
 - Б) пенсія;
 - В) дотація;
 - Г) допомога.

3. Грошові виплати громадянам у випадках, передбачених законом, що надаються з фондів соціального страхування та за рахунок державного бюджету – це:
 - А) страхові виплати;
 - Б) дотації;
 - В) допомога;
 - Г) пенсія.

4. Соціальні послуги – це:

- А) комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя;
- Б) пошук підходящої роботи, сприяння у працевлаштуванні та соціальне супроводження працевлаштованої особи;
- В) надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, захист прав та інтересів особи, інша правова допомога тощо);
- Г) задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової допомоги, а також допомоги у вигляді одноразових компенсацій.

5. Форми надання соціальних послуг:

- А) Виключно матеріальна допомога;
- Б) Виключно соціальне обслуговування;
- В) Матеріальна допомога та соціальне обслуговування;
- Г) Натуральна допомога.

6. Спільна мета усіх видів соціального забезпечення:

- А) Соціальний захист громадян у передбачених законом випадках;
- Б) Підтримка репутації демократичної держави;
- В) Виконання зобов'язань Україною перед міжнародним товариством;
- Г) Виконання приписів Конституції України державними органами.

7. Система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом – це:

- А) Загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- Б) Медичне страхування;
- В) Недержавне пенсійне забезпечення громадян;
- Г) Соціально-побутові послуги.

8. Призначення загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- А) Виконання державної політики;

- Б) Компенсація втраченого заробітку в разі настання страхового випадку або компенсація інших витрат, пов'язаних з цим;
- В) Економічне забезпечення населення;
- Г) Соціально-правові заходи боротьби з складними життєвими обставинами.

9. Яка з перелічених відповідей не є принципом загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- А) надання права отримання виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням особам, зайнятим підприємницькою, творчою діяльністю тощо;
- Б) обов'язковості фінансування страховими фондами (установами) витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення та соціальних послуг, в обсягах, передбачених законами з окремих видів загальнообов'язкового соціального страхування;
- В) забезпечення профілактики, поновлення і збереження працездатності працівників, включно з проведенням оздоровчих заходів та перепідготовки і, по-друге, гарантувати матеріальне забезпечення осіб, які втратили працездатність;
- Г) цільового використання коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

10. Суб'єктами соціально-страхових відносин є:

- А) страхувальники;
- Б) суб'єкти, які мають право на соціальне забезпечення;
- В) соціальні страхові фонди;
- Г) суб'єкти, які надають соціальне забезпечення.

11. Передбачені законодавством можливості повного чи часткового звільнення особи від виконання обов'язку або надання додаткових прав при настанні соціального ризику за наявності у особи значних заслуг перед державою – це:

- А) соціальна допомога;
- Б) соціальна пенсія;
- В) соціальна пільга;
- Г) соціальна послуга.

12. Винятково не страховими (державними) є:

- А) допомоги малозабезпеченим сім'ям;
- Б) допомоги потерпілим внаслідок аварії;
- В) допомоги у зв'язку з частковим безробіттям;
- Г) допомоги у зв'язку з нещасним випадком на виробництві.

13. Одноразові або періодичні грошові виплати короткострокового характеру, що здійснюються за рахунок коштів соціальних страхових фондів при настанні страхового випадку – це:

- А) страхова пенсія;
- Б) пенсія у зв'язку з втратою годувальника;
- В) страхова допомога;
- Г) соціальна пенсія.

14. Короткострокова грошова виплата, що надається з метою компенсації втраченого особою заробітку чи для її додаткової підтримки в разі настання соціального ризику за рахунок коштів соціальних страхових фондів чи бюджетів різних рівнів, заробітку чи для її додаткової підтримки в разі настання соціального ризику за рахунок коштів соціальних страхових фондів чи бюджетів різних рівнів, – це:

- А) державна допомога;
- Б) пенсія;
- В) спеціальна пенсія;
- Г) соціальна допомога.

15. Назвіть види соціального страхування:

- А) державне загальнообов'язкове соціальне страхування
- Б) страхування у зв'язку із вагітністю і пологами
- В) страхування на випадок ліквідації підприємства – роботодавця
- Г) страхування цивільної відповідальності

16. Назвіть види загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- А) страхування у зв'язку із припиненням підприємницької діяльності з підстав, що не залежать від волі особи;
- Б) страхування на випадок безробіття;
- В) пенсійне страхування;
- Г) добровільне цивільно-правове страхування.

17. Особлива організаційно-правова форма некомерційної організації соціального забезпечення, єдиним видом діяльності якої є соціальне забезпечення учасників фонду на підставі договорів про недержавне соціальне страхування - це:

- А) недержавні фонди соціального страхування;
- Б) добровільна участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- В) обов'язкова участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- Г) фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування.

18. Соціальне забезпечення за рахунок асигнувань з бюджету може фінансуватися наступними шляхами:

- А) непряме асигнування з бюджету роботодавця;
- Б) виділення коштів на соціальний захист малозабезпечених з благодійних

фондів;

- В) субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам;
- Г) відшкодування страхувальникам з державного бюджету коштів на надання деяких видів соціального забезпечення.

19. Зазначте на яких принципах ґрунтується загальнообов'язкове державне соціальне страхування:

- А) добровільності страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору контракту та інших підставах, передбачених законодавством про працю, та осіб, які забезпечують себе роботою самостійно члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності приватна страхова ініціатива;
- Б) законодавчого визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- В) обов'язковості фінансування роботодавцями витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення та соціальних послуг, у обсягах, передбачених законами для загальнообов'язкового соціального страхування;
- Г) консолідації та інформатизації застрахованих.

20. Застрахованими особами на користь яких здійснюється загальнообов'язкове державне соціальне страхування вважаються:

- А) громадяни – суб'єкти некомерційної діяльності;
- Б) особи, які не можуть забезпечити себе роботою самостійно;
- В) інваліди;
- Г) працюючі на умовах трудового договору на підприємствах, в установах, організаціях та у фізичних осіб.

21. Здійснення права на соціальний захист в Україні організовано в кількох формах, які розрізняються за такими ознаками..?

- А) коло осіб, що підлягають забезпеченню; джерела і способи фінансування; види, умови та розміри забезпечення; органи, що надають забезпечення;
- Б) коло осіб, що підлягають забезпеченню; умови та розміри забезпечення;
- В) взагалі не мають ознак;
- Г) всі відповіді вірні.

22. Основною організаційно-правовою формою у системі соціального захисту є ?

- А) умови надання соціальних виплат і послуг;
- Б) захист населення;
- В) загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- Г) соціальні виплати.

23. Яку кількість видів страхування передбачає система соціального?

- А) 2;
- Б) 3;

- В) 4;
- Г) 5.

24. Джерелами фінансування соціальних виплат у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування є...?

- А) фонди держави та сусідніх держав;
- Б) соціальні страхові фонди, які формуються за рахунок страхових внесків працівників і роботодавців;
- В) вклади сусідніх держав та іноземна допомога;
- Г) соціальні фонди, які формуються за рахунок внесків.

25. За державним соціальним страхуванням застрахованим особам у разі настання страхового випадку надаються види соціальних послуг і матеріального забезпечення, яка їх кількість?

- А) жодного;
- Б) один вид (єдиний);
- В) два;
- Г) кількість невизначена (безліч).

26. Державна соціальна допомога - це ...?

- А) системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування за рахунок коштів Накопичувального фонду;
- Б) систему заходів щодо надання за рахунок державного та комунального (місцевого) бюджетів та інших програм матеріальної допомоги, здійснення соціального обслуговування та утримання, встановлення пільг;
- В) систему державної підтримки населення, що надається за рахунок місцевого бюджету;
- Г) види соціальних послуг і матеріального забезпечення.

27. Базовий державний соціальний стандарт, залежно від якого визначається право особи на державну соціальну допомогу - це ...?

- А) виплати особам, матеріальна допомога;
- Б) грошова допомога інвалідам;
- В) захист населення;
- Г) прожитковий мінімум.

28. Спеціальний соціальний захист стосується певного кола осіб, який включає ... види категорії осіб?

- А) одну категорію;
- Б) дві категорії;
- В) три категорії;
- Г) спеціальні, категорії, передбачені Наказом Кабінету Міністрів України 1998 року (з відповідними змінами).

29. Непрямі соціальні послуги входять до соціального захисту?

- А) одноразового;
- Б) спеціального;
- В) додаткового;
- Г) періодичного.

30. Натуральна соціальна допомога передбачається ?

- А) для оплати за користування житлом, комунальними послугами, на придбання скрапленого газу, твердого та пічного побутового (рідкого) палива;
- Б) надання соціальних послуг: за місцем проживання особи (вдома); у стаціонарних інтернатних установах та закладах; в установах денного перебування; в установах та закладах тимчасового або постійного перебування; у територіальних центрах соціального обслуговування; в інших закладах соціальної підтримки (догляду);
- В) у вигляді пенсій, соціальної допомоги (одноразових і періодичних), компенсаційних виплат;
- Г) безкоштовного забезпечення предметами першої необхідності – продуктами харчування, ліками, засобами санітарії й особистої гігієни, засобами догляду за дітьми, одягом, взуттям, а також технічних і допоміжних засобів реабілітації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

ТЕМА №5: «ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ»

НАДАЙТЕ ВИЗНАЧЕННЯ НАСТУПНИХ ПОНЯТЬ

трудоий стаж, страховий стаж, безперервний трудоий стаж, загальний стаж, спеціальний стаж, пенсійна система, пенсія, трудова пенсія, соціальна пенсія, пенсія за віком, пенсія по інвалідності, пенсія у зв'язку з втратою годувальника, страхова система пенсійного забезпечення, солідарна система пенсійного забезпечення, накопичувана система пенсійного забезпечення, недержавне пенсійне забезпечення, страховий внесок, пенсійний вік, пенсійна схема.

ВИРШИТИ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Пенсійні виплати це:

- А) події, які породжуються об'єктивними соціально-значимими причинами і призводять до втрати заробітку особи, зниження доходів нижче прожиткового мінімуму, необхідності в медичній допомозі та ін. соц. послугах;
- Б) система суспільно-економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо);
- В) система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності;
- Г) грошові виплати в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що здійснюються у вигляді пенсії, довічної пенсії або одноразової виплати;

2. Система пенсійного забезпечення в Україні складається з:

- А) трьох рівнів;
- Б) двох рівнів
- В) одного рівня;
- Г) чотирьох рівнів;

3. Пенсія це:

- А) пенсійна виплата, що здійснюється в разі досягнення застрахованою особою пенсійного віку;
- Б) щомісячна пенсійна виплата в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

- В) грошові кошти, цінні папери, майнові права та зобов'язання щодо них, які сформовані в Накопичувальному фонді;
- Г) державна соціальна гарантія, розмір якої визначається законодавством України;

4. Солідарна система це:

- А) система, за рахунок якої виплачуються базові пенсії;
- Б) система, що базується на виплаті мінімальних пенсій;
- В) система, що базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб;
- Г) система, що базується на засадах добровільної участі громадян у формуванні пенсійних накопичень;

5. Недержавним пенсійним забезпеченням можуть займатися:

- А) недержавні пенсійні фонди;
- Б) банки;
- В) страхові компанії;
- Г) вірним є все наведене;

6. Громадяни України мають право на державне пенсійне забезпечення:

- А) у зв'язку із втратою годувальника;
- Б) за вислугою років;
- В) у зв'язку з інвалідністю;
- Г) за віком;

7. Іноземці та особи без громадянства, які проживають в Україні, мають право на пенсію:

- А) нарівні з громадянами України;
- Б) меншого розміру, ніж у громадян України;
- В) не мають право на пенсію;
- Г) мають право, але тільки у зв'язку з інвалідністю;

8. Право на трудову пенсію мають:

- А) особи за віком;
- Б) особи, яку мають трудовий стаж;
- В) особи, зайняті суспільно корисною працею;
- Г) вірним є все наведене;

9. Виплата пенсій здійснюється з коштів:

- А) Державного бюджету;
- Б) Пенсійного фонду;
- В) Страхового фонду;
- Г) Спеціалізованих пенсійних фондів;

10. В Україні розрізняють :

- А) три форми пенсійного страхування;
- Б) дві форми;
- В) чотири форми;
- Г) п'ять форм;

11. Мінімальна пенсія це:

- А) сума коштів, що визначається у розрахунку як добуток розміру мінімальної заробітної плати і розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- Б) грошові виплати в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що здійснюються у вигляді пенсії, довічної пенсії або одноразової виплати;
- В) щомісячна пенсійна виплата в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- Г) державна соціальна гарантія, розмір якої визначається законом України про «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»

12. Пенсіонер це:

- А) особа, яка отримує пенсію, довічну пенсію, або члени її сім'ї, які отримують пенсію в разі смерті цієї особи;
- Б) особа, яка досягла пенсійного віку;
- В) особи, які досягли встановленого законом пенсійного віку або визнані інвалідами;
- Г) фізична особа, яка підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню;

13. Страховий стаж це:

- А) кошти відрахувань на соціальне страхування, збір на обов'язкове державне пенсійне страхування та страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;
- Б) послуги, що надаються особам за рахунок коштів Пенсійного фонду України;
- В) період, протягом якого особа підлягала державному соціальному страхуванню;
- Г) внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;

14. Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування базується на :

- А) накопичення пенсійних виплат у разі втрати годувальника;
- Б) накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді або у відповідних недержавних пенсійних фондах;
- В) здійсненні виплати пенсій і наданні соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду;

Г) добровільній участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат;

15. Систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні становлять:

А) система недержавного пенсійного забезпечення;

Б) система недержавного пенсійного забезпечення та накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

В) солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

Г) вірної відповіді немає;

16. Суб'єктами солідарної системи є:

А) застраховані особи;

Б) страхові компанії;

В) недержавні пенсійні фонди;

Г) страхові організації;

17. Суб'єктами системи накопичувального пенсійного забезпечення є:

А) Пенсійний фонд;

Б) страховальники;

В) уповноважений банк;

Г) Накопичувальний фонд;

18. Виключно законами про пенсійне забезпечення визначаються:

А) види пенсійного забезпечення;

Б) умови участі в пенсійній системі чи її рівнях;

В) умови, норми та порядок пенсійного забезпечення;

Г) вірним є все наведене;

19. Загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню підлягають:

А) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які працюють на підприємствах, в установах, організаціях;

Б) члени колективних та орендних підприємств, сільськогосподарських кооперативів;

В) особи, які отримують допомогу по тимчасовій непрацездатності;

Г) особи, які досягли пенсійного віку;

20. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні здійснюється за виключенням:

А) недержавних пенсійних фондів;

Б) страхових організацій ;

В) банківських установ;

Г) Пенсійного фонду України..

21. З якого віку чоловік має право на пенсію за віком у солідарній системі за чинним законодавством:

- А) 65 років;
- Б) 55 років;
- В) 60 років;
- Г) 45 років.

22. Видами державних пенсій є:

- А) Трудові пенсії;
- Б) Соціальні пенсії;
- В) Трудові та соціальні пенсії;
- Г) Загальні та додаткові пенсії.

23. Видом трудової пенсії не є:

- А) по інвалідності;
- Б) в разі крайнього випадку.
- В) в разі втрати годувальника;
- Г) за вислугу років;

24. Мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється у розмірі

- А) мінімального споживчого бюджету.
- Б) мінімальної заробітної плати.
- В) максимальної заробітної плати.

25. Пенсії за вислугу років призначаються:

- А) незалежно від віку;
- Б) крім вислуги років, встановлюється і вік
- В) враховується загальний стаж.
- Г) Умови для кожної категорії громадян неоднакові.

26. Система пенсійного забезпечення в Україні складається з ... рівнів?

- А) двох;
- Б) трьох;
- В) чотирьох ;
- Г) багатьох.

27. Систему накопичувального пенсійного забезпечення становлять ?

- А) солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що базується на засадах солідарності і субсидування та здійснення виплати пенсій і надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду;
- Б) система недержавного пенсійного забезпечення, що базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат;

В) накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді або у відповідних недержавних пенсійних фондах;
Г) варіант Б і В.

28. В Україні розрізняють форми пенсійного страхування - це?

А) загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;
Б) загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, добровільне додаткове пенсійне забезпечення;
В) загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, добровільне додаткове пенсійне забезпечення; додаткове пенсійне забезпечення;
Г) державне пенсійне страхування, добровільне додаткове пенсійне забезпечення; примусове додаткове пенсійне забезпечення;.

29. Відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 5 листопада 1991 р.(редакція від 09.12.2012), а зокрема статті 2 «Види державних пенсій» визначено такі види:

А) трудові пенсії за віком; по інвалідності, в разі втрати годувальника; за вислугу років;
Б) трудові пенсії, соціальні пенсії;
В) трудові пенсії по інвалідності, за вислугу років, соціальні пенсії ;
Г) соціальні пенсії.

30. Щомісячні грошові виплати з Пенсійного фонду, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, а також з Державного бюджету, які призначаються в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату здоров'я, внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання чи загального захворювання (в тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства) - це ?

А) пенсія за віком;
Б) пенсія по інвалідності;
В) пенсія за вислугу років;
Г) пенсія у зв'язку із утратою годувальника .

32. Залежно від причин настання інвалідності, пенсії по інвалідності поділяються на:

А) не поділяються на підвиди;
Б) пенсії по інвалідності внаслідок трудового каліцтва, пенсії по інвалідності внаслідок професійного захворювання;
В) пенсії по інвалідності внаслідок загального захворювання; пенсії по інвалідності внаслідок професійного захворювання;
Г) пенсії по інвалідності внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання; пенсії по інвалідності внаслідок загального захворювання.

33. Загальна сумарна тривалість трудової та іншої суспільно корисної діяльності, незалежно від тривалості перерв у ній, нарахована за встановленими правилами - це...?

- А) загальний трудовий стаж;
- Б) спеціальний стаж;
- В) неперервний трудовий стаж;
- Г) страховий стаж.

34. Спеціальний трудовий стаж поділяється на...?

- А) ланки;
- Б) види;
- В) види і підвиди;
- Г) ланки, види і підвиди .

35. Період, протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок - це?

- А) загальний трудовий стаж;
- Б) спеціальний стаж;
- В) неперервний трудовий стаж;
- Г) страховий стаж.

36. Неповний місяць роботи зараховується до страхового стажу як?

- А) неповний день, за умови, що сума сплачених за цей місяць страхових внесків є не меншою, ніж розмір страхового внеску, обчисленого із мінімальної заробітної плати ;
- Б) повний день за умови, що сума сплачених за цей місяць страхових внесків є не меншою, ніж розмір страхового внеску, обчисленого із мінімальної заробітної плати;
- В) неповний місяць, за умови, що сума сплачених за цей місяць страхових внесків є не меншою, ніж розмір страхового внеску, обчисленого із мінімальної заробітної плати;
- Г) повний місяць, за умови, що сума сплачених за цей місяць страхових внесків є не меншою, ніж розмір страхового внеску, обчисленого із мінімальної заробітної плати

ТЕМА №6: «ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ ДОПОМОГИ ОКРЕМИМ КАТЕГОРІЯМ НЕПРАЦЕЗДАТНИХ ГРОМАДЯН»

НАДАЙТЕ ВИЗНАЧЕННЯ НАСТУПНИХ ПОНЯТЬ

державна соціальна допомога, державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, державна соціальна допомога інвалідам; допомога малозабезпеченим; допомога дітям-інвалідам, допомога інвалідам з дитинства; допомога на догляд за інвалідами внаслідок психічного

захворювання; державна допомога сім'ям з дітьми; субсидії на оплату житлово-комунальних послуг; державна допомога на поховання, компенсація,

ВИРІШИТИ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Що є підставою для надання державної соціальної допомоги?
 - А) настання страхового випадку;
 - Б) складні життєві обставини;
 - В) рішення відповідного державного органу;
 - Г) рішення органу самоврядування.

2. Що з нижче наведеного не є складною життєвою обставиною?
 - А) інвалідність;
 - Б) сирітство;
 - В) часткова втрата працездатності;
 - Г) безпритульність.

3. В якій формі за законодавством України державна соціальна допомога не надається?
 - А) натуральна;
 - Б) грошова;
 - В) у формі соціального обслуговування;
 - Г) субсидії.

4. На кого з перелічених категорій не поширюється спеціальний соціальний захист?
 - А) працівники органів внутрішніх справ;
 - Б) працівники закладів освіти;
 - В) державні службовці;
 - Г) народні депутати.

5. Кому з перелічених категорій можуть надаватися платні послуги?
 - А) непрацездатним громадянам, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю і мають працездатних дітей або рідних, які зобов'язанні відповідно до чинного законодавства забезпечити їм догляд і допомогу;
 - Б) громадянам, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю і не мають рідних, які повинні забезпечити їм догляд і допомогу;
 - В) громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах у зв'язку з безробіттям і зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, бездомністю, стихійним лихом, катастрофами, особам, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, якщо середньомісячний дохід цих осіб нижчий, ніж встановлений прожитковий мінімум;

Г) дітям та молоді, які знаходяться у складній життєвій ситуації у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у сім'ї.

6. В якій сфері не можуть надаватися пільги як вид соціальної допомоги?

- А) у сфері банківської діяльності;
- Б) податкові;
- В) у сфері охорони здоров'я;
- Г) у сфері комунальних послуг.

7. Система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності – це...

- А) соціальний захист;
- Б) соціальна політика;
- В) соціальна допомога;
- Г) соціальне обслуговування.

8. Грошові соціальні виплати надаються у вигляді ...

- А) субсидій;
- Б) забезпечення продуктами харчування, ліками;
- В) пенсій, компенсаційних виплат;
- Г) транспортних пільг.

9. Одноразова допомога при народженні дитини призначається, якщо батьки звернулись:

- А) не пізніше 6 місяців з дня народження дитини
- Б) протягом 12 місяців з дня народження дитини
- В) не пізніше 1 місяця з дня народження дитини
- Г) протягом 1 місяця з дня народження дитини

10. Вкажіть умову призначення пенсії по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві:

- А) інвалідність внаслідок загального захворювання, встановлена МСЕК;
- Б) наявність хоча б 5 років страхового стажу;
- В) тривалість страхового стажу не має значення;
- Г) перебування на утриманні іншого члена сім'ї.

11. Виплата соціальної допомоги за чинним законодавством України має здійснюватись:

- А) у грошових одиницях, що перебувають у законному обігу на території України;
- Б) у валюті іншої держави;
- В) у формі боргових зобов'язань;

Г) у натуральній формі.

12. До державної допомоги сім'ям з дітьми відноситься:

- А) допомога по догляду за хворою дитиною віком до 14 років;
- Б) допомога по тимчасовій непрацездатності;
- В) допомога по догляду за дитиною до досягнення нею 3-річного віку;
- Г) допомога по безробіттю.

13. Грошові виплати громадянам у випадках, передбачених законом, що надаються з фондів соціального страхування та за рахунок державного бюджету – це:

- А) страхові виплати;
- Б) дотації;
- В) допомога;
- Г) пенсія.

13. Право на державну соціальну допомогу мають:

- А) мають малозабезпечені сім'ї, які постійно проживають на території України;
- Б) особи, які не підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;
- В) фізична особа, яка працює за трудовим договором (контрактом) на підприємстві, в установі, організації незалежно від форм власності, виду діяльності та господарювання або у фізичної особи;
- Г) особи, які застраховані на добровільних засадах у Фонді соціального страхування.

14. У разі зміни групи інвалідності допомога в новому (збільшеному) розмірі призначається інваліду:

- А) з дня зміни групи інвалідності;
- Б) з дня встановлення їй інвалідності;
- В) з наступного місяця за тим, у якому встановлена нова група інвалідності;
- Г) з наступного дня з моменту зміни групи інвалідності.

15. Розміри державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства II групи:

- А) 60 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;
- Б) 80 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;
- В) 30 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;
- Г) 100 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

16. Державна соціальна допомога на догляд не призначається:

- А) малозабезпеченим інвалідам I групи, які одержують пенсію за віком або за вислугу років чи по інвалідності;
- Б) особам, які одержують соціальні пенсії або надбавки до пенсії на догляд відповідно до законодавства, що діяло раніше;

- В) особам, яким призначено пенсії за вислугу років відповідно до Закону України;
- Г) особи, які не підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

17. У разі смерті одержувача державної соціальної допомоги особам, які здійснили його поховання, виплачується допомога на поховання в розмірі:

- А) 20 відсотків призначеного розміру державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам;
- Б) трьохмісячної суми державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам, встановленому на день смерті одержувача цієї допомоги;
- В) двомісячної суми державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам, встановленому на день смерті одержувача цієї допомоги;
- Г) двох прожиткових мінімумів доходів громадян;

18. Суми державної соціальної допомоги, призначені інвалідам, але не витребувані своєчасно без поважних причин, виплачуються за :

- А) не більш як за 3 місяці перед зверненням за її одержанням;
- Б) 6 місяців перед зверненням за її одержанням;
- В) 3 роки з моменту звернення про їх виплату;
- Г) не більш як за 12 місяців перед зверненням за її одержанням.

19. Одиноким особам, які досягли 65-річного віку і не мають інших джерел до існування, державна соціальна допомога може бути призначена:

- А) довічно;
- Б) на строк визнання особи непрацездатною;
- В) на три роки після визнання непрацездатності;
- Г) на строк до моменту настання виплат загальнообов'язкового пенсійного забезпечення.

20. Дітям-інвалідам, які перебувають у будинках-інтернатах, інших стаціонарних установах (закладах) на повному державному утриманні, призначена державна соціальна допомога виплачується:

- А) розмірі 30 відсотків призначеного розміру державної соціальної допомоги;
- Б) розмірі 60 відсотків призначеного розміру державної соціальної допомоги;
- В) розмірі 25 відсотків призначеного розміру державної соціальної допомоги;
- Г) в розмірі 50 відсотків призначеного розміру державної соціальної допомоги.

21. Органи медико-соціальної експертизи та заклади охорони здоров'я зобов'язані надіслати копії акта огляду інваліда з дитинства або медичного висновку про визнання дитиною-інвалідом:

- А) у 3-денний строк;
- Б) у 7-денний строк;

- В) у 15-денний строк;
- Г) у місячний строк.

22. Надбавка на догляд за дитиною-інвалідом віком до 6 років устанавлюється в розмірі:

- А) пенсії на дитину - інваліда віком до 6 років;
- Б) 40 відсотків прожиткового мінімуму для дітей віком до 6 років;
- В) мінімального прожиткового мінімуму доходів громадян;
- Г) 50 відсотків прожиткового мінімуму для дітей віком до 6 років.

23. Допомога на дітей одиницям матерям призначається:

- А) у розмірі, що дорівнює різниці між 50 % прожиткового мінімуму та сукупним доходом сім'ї на одну особу, але не менше 10 % прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку;
- Б) 25 відсотків, що дорівнює між 30 % прожиткового мінімуму та сукупним доходом сім'ї на одну особу;
- В) 30 відсотків від середнього прожиткового мінімуму на одно середньостатистичного громадянина;
- Г) 75 відсотків прожиткового мінімуму від прожиткового мінімуму для дитини такого віку;

24. Розмір субсидії не може бути більшим від розміру:

- А) житлово-комунальних платежів;
- Б) прожиткового мінімуму;
- В) мінімальної заробітної плати;
- Г) 15 % житлово-комунальних платежів.

25. Допомоги особам, яким виповнилося 100 і більше років, виплачуються, коли місячний розмір їхньої пенсії (з урахуванням усіх доплат до неї) не досягає:

- А) визначеного законом прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;
- Б) прожиткового мінімуму для осіб II III груп інвалідності;
- В) 50 відсотків мінімальної заробітної плати;
- Г) 75 відсотків від мінімальних загальнообов'язкових виплат.

26. Одноразова грошова допомога біженцям для придбання товарів першої потреби виплачується двома частинами:

- А) 30 % - протягом 5 днів після прийняття рішення про надання зазначеної грошової допомоги, решта - протягом 7 днів після прибуття біженця до регіонального пункту тимчасового розміщення біженців;
- Б) 50 % - протягом 15 днів після прийняття рішення про надання зазначеної грошової допомоги, решта - протягом 15 днів після прибуття біженця до регіонального пункту тимчасового розміщення біженців;

- В) 50 % - протягом 5 днів після прийняття рішення про надання зазначеної грошової допомоги, решта - протягом 10 днів після прибуття біженця до регіонального пункту тимчасового розміщення біженців;
- Г) 50 % - протягом 3 днів після прийняття рішення про надання зазначеної грошової допомоги, решта - протягом 15 днів після прибуття біженця до регіонального пункту тимчасового розміщення біженців.

27. Підставою для виплати щомісячної державної допомоги дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД є:

- А) рішення суду, про визнання її такою;
- Б) заява, такої особи;
- В) відповідна довідка від лікаря;
- Г) є списки інфікованих і хворих дітей, які готуються Міністерством охорони здоров'я щодо кожної адміністративно-територіальної одиниці.

ТЕМА №7: «СОЦІАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ: СОЦІАЛЬНІ ПІЛЬГИ ТА СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ

НАДАЙТЕ ВИЗНАЧЕННЯ НАСТУПНИХ ПОНЯТЬ

Соціальні пільги, житлово-комунальні пільги, медико-реабілітаційні, транспортні пільги, соціально-побутові пільги, пенсійні пільги, соціально-трудова пільга, соціальні послуги, платні соціальні послуги, безоплатні соціальні послуги, соціальне обслуговування, безробітний, реабілітаційні заходи, не страхове соціальне обслуговування, дитина-сирота, постійні соціальні пільги, тимчасові соціальні пільги, одноособові соціальні пільги, сімейні соціальні пільги, одноразові соціальні пільги, щомісячні соціальні пільги,

ВИРІШИТИ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем
 - А) соціальні послуги;
 - Б) соціальне обслуговування;
 - В) соціальне страхування;
 - Г) соціальне забезпечення.

2. Які з наведених фактів можна віднести до соціального ризику:
 - а) втрата працездатності внаслідок ДТП при виконанні трудових обов'язків;
 - б) обрання особи депутатом Верховної Ради України;
 - в) розірвання працівником трудового договору за власним бажанням;
 - г) проживання чоловіка та жінки спільно, але без реєстрації шлюбу

3. До соціальних послуг як виду соціального забезпечення можна віднести:
 - а) одноразову допомогу у зв'язку з народженням дитини;

- б) утримання громадянина похилого віку у будинку - інтернаті;
- в) безоплатне харчування учнів середніх шкіл, розташованих на територіях радіоактивного забруднення;
- г) часткове звільнення від оплати комунальних послуг дітей війни.

4. До пільг як виду соціального забезпечення може бути віднесено:

- а) звільнення або зменшення плати за комунальні послуги;
- б) звільнення від оплати проїзду у громадському транспорті під час виконання професійних обов'язків;
- в) право безкоштовного обслуговування у соціальній службі для молоді;
- г) забезпечення путівкою у санаторій.

5. Соціальні послуги – це:

- А) комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя;
- Б) пошук підходящої роботи, сприяння у працевлаштуванні та соціальне супроводження працевлаштованої особи;
- В) надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, захист прав та інтересів особи, інша правова допомога тощо);
- Г) задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової допомоги, а також допомоги у вигляді одноразових компенсацій.

6. Форми надання соціальних послуг:

- А) Виключно матеріальна допомога;
- Б) Виключно соціальне обслуговування;
- В) Матеріальна допомога та соціальне обслуговування;
- Г) Натуральна допомога.

7. Передбачені законодавством можливості повного чи часткового звільнення особи від виконання обов'язку або надання додаткових прав при настанні соціального ризику за наявності у особи значних заслуг перед державою – це:

- А) соціальна допомога;
- Б) соціальна пенсія;
- В) соціальна пільга;

Г) соціальна послуга.

8. На кого з перелічених категорій не поширюється спеціальний соціальний захист?

- А) працівники органів внутрішніх справ;
- Б) працівники закладів освіти;
- В) державні службовці;
- Г) народні депутати.

9. Кому з перелічених категорій може надаватися платні послуги?

- А) непрацездатним громадянам, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю і мають працездатних дітей або рідних, які зобов'язанні відповідно до чинного законодавства забезпечити їм догляд і допомогу;
- Б) громадянам, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю і не мають рідних, які повинні забезпечити їм догляд і допомогу;
- В) громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах у зв'язку з безробіттям і зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, бездомністю, стихійним лихом, катастрофами, особам, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, якщо середньомісячний дохід цих осіб нижчий, ніж встановлений прожитковий мінімум;
- Г) дітям та молоді, які знаходяться у складній життєвій ситуації у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у сім'ї.

10. В якій сфері не можуть надаватися пільги як вид соціальної допомоги?

- А) у сфері банківської діяльності;
- Б) податкові;
- В) у сфері охорони здоров'я;
- Г) у сфері комунальних послуг.

11. Сукупність правових норм, що регулюють порядок надання установами охорони здоров'я, соціального захисту населення та іншими органами безоплатно чи на пільгових умовах соціальних послуг окремим категоріям громадян - це ?

- А) соціальні пільги;
- Б) соціальні виплати;
- В) соціальне обслуговування;
- Г) соціальне забезпечення.

12. Мету соціального обслуговування можна сформулювати таким чином - ?

- А) надання державою, суспільством безкоштовних послуг;

- Б) надання нужденним додаткової допомоги у вигляді здійснення на їх користь певних дій побутового характеру;
- В) велика кількість послуг, які регламентують окремі групи відносин у цій сфері.
- Г) надання державою певних послуг, які регулюють усі відносини сфери соціального захисту.

13. Особливість соціального обслуговування полягає в тому, що ...?

- А) це є інститутом вчення про соціальний захист населення; його здійснюють за рахунок створених спеціальних фондів;
- Б) особливо регулюють відносини у сфері соціального забезпечення; його надають безкоштовно;
- В) його здійснюють за рахунок створених спеціальних фондів; його надають безкоштовно; є однією із функцій держави;
- Г) встановлюють соціальні ризики та умови надання соціальних виплат і послуг громадянам, є однією із функцій держави;

14. На думку якої вченої соціальне обслуговування повинно здійснюватись з дотриманням таких принципів, як: дотримання прав людини і громадянина; надання державних гарантій; забезпечення рівних можливостей в отриманні соціальних послуг та їх доступності для громадян; можливість всіх видів соціального обслуговування; орієнтація обслуговування на індивідуальні потреби; пріоритет заходів по соціальній адаптації громадян похилого віку ?

- А) М.Е. Мендосєва;
- Б) М.Л. Захарова;
- В) Е.Г. Тучкова;
- Г) Яцемірської Р.С.

15. Чому сприяє робота системи соціального обслуговування населення?

- А) зростанню рівня нормального споживання;
- Б) зниженню рівня споживання соціально неблагополучних груп населення;
- В) зменшенню рівня нормального споживання;
- Г) зменшенню додаткового соціального захисту.

16. Сфера послуг має дві головні функції?

- А) процесуальну і матеріальну;
- Б) матеріальну і регулятивну;
- В) юридичну і економічну;
- Г) економічну і соціальну.

17. Закон єдності та боротьби протилежностей (розвиток і саморозвиток; допомога і самопомога) - це ?

- А) Принцип свободи вибору соціальних послуг;
- Б) Принцип гуманізму;
- В) Принцип системності;

Г) Принцип поляризації.

18. Орієнтація на міждисциплінарний підхід, змістовний розгляд логіки субординації (підпорядкованості) та координації всіх структурних компонентів соціального буття, розробка соціальних технологій на основі соціального підходу, це все включає в себе ...?

А) Принцип свободи вибору соціальних послуг;

Б) Принцип гуманізму;

В) Принцип системності;

Г) Принцип поляризації.

19. Право на соціально-побутове обслуговування мають ...?

А) громадяни України, іноземці, особи без громадянства;

Б) громадяни України, іноземці;

В) населення України;

Г) виключно громадяни України.

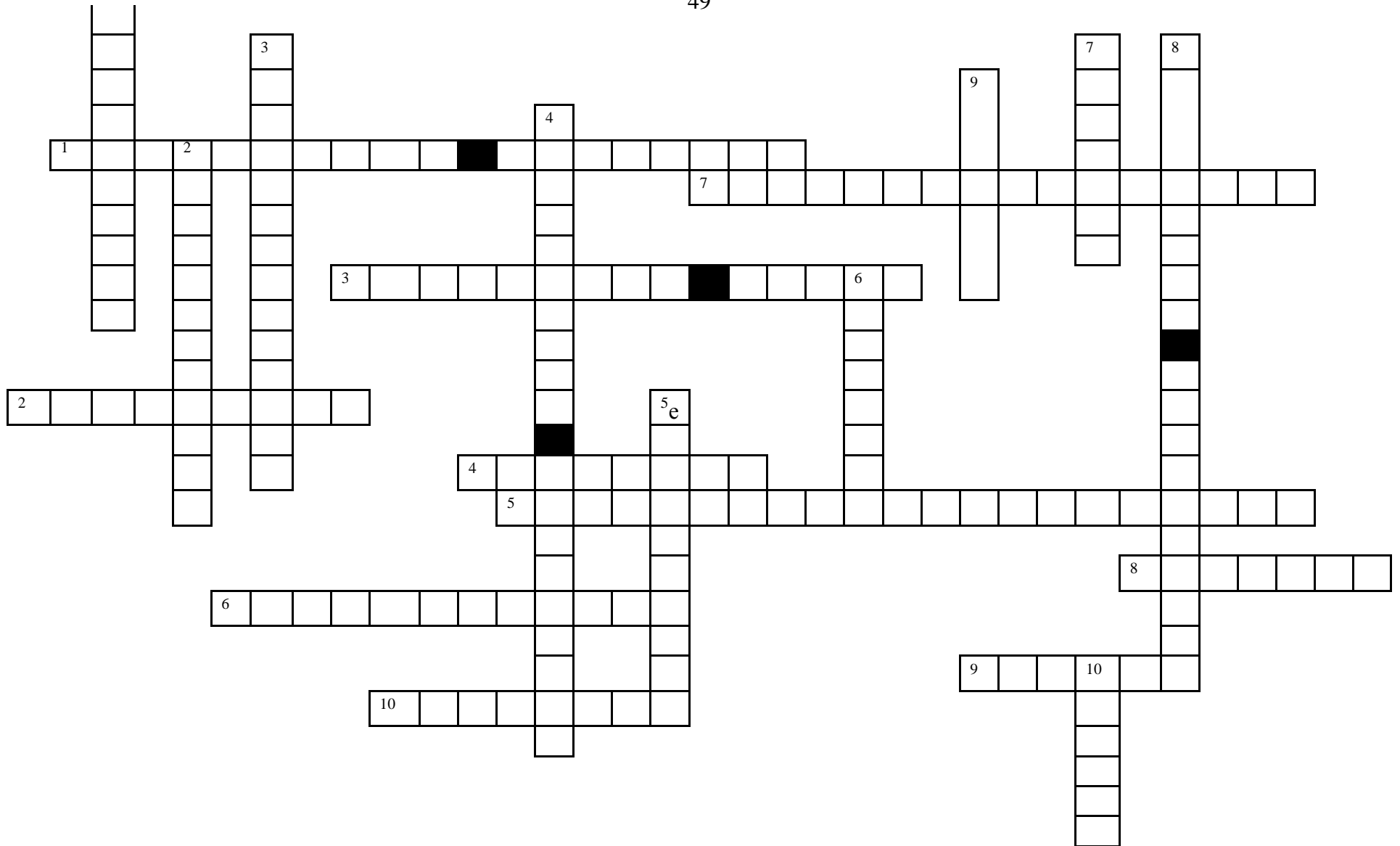
20. Коли було прийнято Закон України «Про соціальні послуги»?

А) 15 січня 2003 року;

Б) 01 січня 2004 року;

В) 19 червня 2003 року;

Г) 18 жовтня 2013 року.

По вертикалі:

1. Який це різновид соціальних послуг, які пов'язані з виявленням та сприянням розвитку різнобічних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, організація індивідуального навчального, виховного та корекційного процесів, дозвілля, спортивно-оздоровчої, технічної та художньої діяльності тощо, а також залучення до роботи різноманітних закладів, громадських організацій, заінтересованих осіб?
2. Надання інформації, необхідної для вирішення складної життєвої ситуації (довідкові послуги); розповсюдження просвітницьких та культурно-освітніх знань (просвітницькі послуги); поширення об'єктивної інформації про споживчі властивості та види соціальних послуг, формування певних уявлень і ставлення суспільства до соціальних проблем (рекламно-пропагандистські послуги) – які це соціальні послуги?
3. Система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності – це соціальне ...?
4. Професійно підготовлений фахівець, що має необхідну кваліфікацію у сфері соціальної роботи і надає соціальні послуги – це?
5. Задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової допомоги, а також допомоги у вигляді одноразових компенсацій – які це соціальні послуги?
6. Забезпечення продуктами харчування, м'яким та твердим інвентарем, гарячим харчуванням, транспортними послугами, засобами малої механізації – які це соціальні послуги?
7. Комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя – які соціальні ..?
8. Засіб регулювання діяльності у сфері надання соціальних послуг шляхом залучення на договірній основі суб'єктів господарювання для задоволення потреб у соціальних послугах, визначених місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування?
9. Якими вважаються життєві обставини, що спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті?
10. Соціальні підприємства, установи та організації незалежно від форм власності і господарювання, а також громадяни, що надають соціальні послуги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги - це?

По горизонталі:

1. Особа, яка надає соціальні послуги та має підготовку, що відповідає вимогам та характеру роботи, що виконується?
2. Особа, яка відповідно до Закону отримує пенсію, довічну пенсію, або члени її сім'ї, які отримують пенсію в разі смерті цієї особи у випадках, передбачених Законом – це?
3. Група осіб, об'єднаних за спільною соціальною, демографічною або іншою ознакою, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують надання їм однотипних соціальних послуг – це?
4. Така грошова виплата (крім пенсій) громадянам у випадках, передбачених законом, що надаються з фондів соціального страхування та за рахунок державного бюджету?
5. Способи акумуляції коштів на соціальне забезпечення з подальшим розподілом їх між відповідними категоріями населення, що потребують матеріальної підтримки з боку держави і суспільства – які це форми соціального забезпечення?
6. Надання консультацій з питань психічного здоров'я та поліпшення взаємин з оточуючим соціальним середовищем, застосування психодіагностики, спрямованої на вивчення соціально-психологічних характеристик особистості, із метою її психологічної корекції або психологічної реабілітації, надання методичних порад – які це соціальні послуги?
7. Пошук підходящої роботи, сприяння у працевлаштуванні та соціальне супроводження працевлаштованої особи - які це соціальні послуги?
8. Консультації щодо запобігання виникненню та розвитку можливих органічних розладів особи, збереження, підтримка та охорона її здоров'я, здійснення профілактичних, лікувально-оздоровчих заходів, праце терапія - які це соціальні послуги?
9. Регулярні грошові виплати, які отримують громадяни від держави та спеціальних фондів після досягнення встановленого віку, у разі інвалідності, втрати годувальника, за вислугу років?
10. Надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу й реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, адвокатська допомога, захист прав та інтересів особи тощо) - які це соціальні послуги?

СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

1. Працівник підприємства Л. отримав травму на виробництві, про що було складено акт про нещасний випадок на виробництві. Після двомісячного лікування у лікарні він знову приступив до роботи, однак через поганий стан здоров'я попросив про переведення на легшу роботу, у чому йому було відмовлено через те, що підприємство терпить фінансові труднощі і частина працівників працює на умовах неповного робочого тижня, а медичний висновок, згідно якого необхідно Л. перевести на легшу роботу у нього відсутній. Л. звернувся до адвоката, який пояснив, що після лікування Л. повинен був звернутися до МСЕК для встановлення ступеня втрати працездатності, яка і дасть рекомендації щодо можливого його переведення на легшу роботу.

Який соціальний ризик має місце у даному випадку? Який порядок його встановлення? Чи може працівник самостійно звернутися до МСЕК для огляду?

2. З Б. на заводі стався нещасний випадок. В березні 2000 р. він звернувся у МСЕК для встановлення групи інвалідності. Така інвалідність йому була встановлена. Наступний термін переогляду був визначений березень 2002 р. Б. у березні 2002 р. на переогляд не з'явився, оскільки в грудні 2001 р. йому виповнилося 60 років, і він вважав, що інвалідність його стала безстроковою.

На який термін встановлюється інвалідність? Які наслідки нез'явлення громадянина на переогляд МСЕК у встановлений термін? В яких випадках інвалідність встановлюється безстроково?

3. У березні поточного року на підприємстві проводилися зміни в організації виробництва і праці, внаслідок чого у частини працівників змінилися істотні умови трудового договору. Ц. відмовився працювати у зв'язку з новими умовами праці, через що трудовий договір з ним було припинено. Він звернувся до центру зайнятості із заявою про реєстрацію його як безробітного на пільгових умовах передбачених для осіб, які втратили роботу з незалежних від них обставин. Однак йому відмовили в такій реєстрації, пояснивши, що Ц. пропустив встановлений термін для реєстрації в центрі зайнятості. Ц. пояснив, що після звільнення на другий день захворіла 7-річна донька, яку він змушений був доглядати, оскільки виховує її без матері.

Які обставини визнаються втратою роботи з незалежних від працівника причин? Який порядок реєстрації громадян як безробітних? Чи правомірні дії центру зайнятості?

4. В результаті нещасного випадку працівник сталеплавильного цеху М. отримав травму лівого ока. Відповідно до висновку МСЕК він втратив 35 % професійної працездатності терміном на два роки. В наступні роки стан здоров'я М. погіршився. МСЕК встановила йому II групу інвалідності внаслідок загального захворювання, пояснивши, що втрата зору в М. пов'язана з віковими змінами в організмі.

Які критерії встановлення II групи інвалідності? В яких випадках інвалідність вважається такою, що наступила внаслідок нещасного випадку? Куди можна оскаржити рішення МСЕК?

5. При наданні допомоги підшефній школі С. отримав травму, внаслідок якої пролікувався в місцевій лікарні 1,5 місяця. При розслідуванні було виявлено, що С. отримав травму не зі своєї вини. Потерпілий після закінчення лікування звернувся на підприємстві за виплатою йому допомоги в разі тимчасової непрацездатності. Страховий стаж С. – 2 роки. Йому була призначена така допомога у розмірі 60 %. С. оскаржив таке рішення оскільки вважав, що має право на призначення допомоги в разі тимчасової непрацездатності внаслідок нещасного випадку, а не внаслідок загального захворювання.

Які обставини вважаються нещасним випадком на виробництві? Відповідно до якого законодавства повинна призначатися допомога в разі тимчасової непрацездатності М.?

6. З., рятуючи від пожежі майно підприємства на якому працював, загинув. Його сім'я звернулася за призначенням пенсії в разі втрати годувальника. Неповнолітньому братові З. було відмовлено у призначенні такої пенсії.

Які особи вважаються утриманцями? Чи правомірно відмовили братові З. у призначенні даної пенсії?

7. Сім'я Г. складається із 4-ох осіб: чоловік – працює бухгалтером у ТзОВ “Бригада” і отримує заробітну плату 300 грн; дружина – перебуває у відпустці для догляду за дитиною до 3-ох років; два сини – віком 2 і 4 роки. Сім'я має земельні ділянки для ведення особистого підсобного господарства площею 0,25 га та 0,85 га. Проаналізуйте ситуацію і дайте відповідь на питання: чи має право сім'я Г. на визнання її малозабезпеченою? Який порядок визнання осіб (сімей) малозабезпеченими?

8. Громадянин Р., звернувся до районного органу праці та соціального захисту із запитанням: чи має він право на допомогу як малозабезпечений громадянин, якщо він живе окремо від батьків в іншому місці, в гуртожитку; його сукупний дохід за розрахунковий період є меншим від законодавчовстановленого (стипендія), однак він навчається на юридичному факультеті ЛНУ імені І.Франка на платній формі навчання.

9. Громадянка П., звернулась за роз'ясненням до виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання: Моєму чоловікові через професійне захворювання було встановлено втрату професійної працездатності 50 %. 3 травня 2002 р. він помер. Судово-медичною експертизою було встановлено причинний зв'язок його смерті з професійним захворюванням. На день смерті чоловіка, хоч мені

не виповнилось 55 р., я була вже на пенсії за віком, призначеній за 1,5 року до пенсійного віку через скорочення штатів, тобто фактично була на утримані чоловіка. Чи матиму я право на відшкодування шкоди у зв'язку зі смертю годувальника після досягнення 55-річного віку?

10. Гр-ка Л. Працює продавцем у ТзОВ “Карамель”. З 01.04.2003 р. до 10.04.2003 р. вона була відсутня на роботі у зв'язку з хворобою, про що принесла довідку від лікаря приватної поліклініки “Медик”. Розглянувши цю довідку, комісія із соціального страхування товариства відмовила їй у призначенні допомоги в разі тимчасової непрацездатності.

Чи правомірною є відмова? Який порядок підтвердження тимчасової непрацездатності особи?

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Адаптація соціальної політики України – реформування системи страхування, охорони праці, здоров'я, пенсійного забезпечення, політики зайнятості та інших галузей соціальної політики відповідно до стандартів ЄС і поступовому досягненні загальноєвропейського рівня соціального забезпечення і захисту населення.

Адміністратор недержавного пенсійного фонду – юридична особа, що здійснює адміністрування недержавних пенсійних фондів на умовах закону.

Адресна допомога – разові або періодичні грошові виплати чи забезпечення майном, які здійснюються на підставі спеціальних рішень органів влади та управління чи громадських організацій. Законодавством передбачені такі види А. д.: адресні субсидії, цільова допомога, гуманітарна та благодійна допомога. Видатки на виплату А. д. провадяться відповідно за рахунок коштів Пенсійного фонду, позабюджетних фондів місцевих органів влади, благодійних фондів, особистих коштів громадян.

Актуарні розрахунки – фінансовий аналіз коротко- і довгострокових наслідків функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що містить прогноз фінансових потоків, оцінку фінансових зобов'язань, довгостроковий прогноз стану та стабільності системи, докладний аналіз коротко- і довгострокових фінансових наслідків будь-яких змін у цій системі.

Аліменти – обов'язок утримання у визначених законом випадках одним членом сім'ї іншого, який потребує цього. Найпоширенішим є утримання батьками неповнолітніх і непрацездатних повнолітніх дітей, які потребують матеріальної допомоги, а також утримання дітьми непрацездатних батьків. Діти можуть бути звільнені від сплати аліментів для утримання своїх батьків, якщо буде встановлено, що батьки ухилялися від виконання батьківських обов'язків. Аліменти на дітей, у разі стягнення їх у судовому порядку, визначаються в розмірі однієї четвертої заробітку на одну дитину, однієї третини заробітку – на двох дітей, половини заробітку – на трьох та більше дітей, але в усіх випадках розмір аліментів не може бути меншим двадцяти п'яти відсотків мінімального заробітку на кожну дитину.

Ануїтет - періодичні пенсійні виплати, які здійснюються з установленими інтервалами часу до того моменту, поки не настане певна подія, визначена у відповідному договорі.

Асистанс - це добровільна форма медичного страхування, що передбачає здійснення медичного страхування громадян, що виїжджають за кордон;

Багатодітна сім'я – сім'я, в яких доглядають та виховують трьох або більше дітей віком до 16 років. Законом України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми” передбачено грошові виплати матері або батькові, а також усиновителям, опікунам та піклувальникам, які доглядають та виховують дітей у багатодітних сім'ях.

Багатодітні матері – жінки, які народили п'ять і більше дітей, які виховали їх до восьмирічного віку, мають право на пенсію за віком на пільгових умовах при досягненні 50-ти років і при стажі роботи не менше як 15 років.

База зберігання страхового фонду документації України – спеціальна установа, яка здійснює накопичення документів страхового фонду документації, їх облік, ведення та відтворення.

Безоплатна допомога (пересилка, виконання робіт, надання послуг) – надання гуманітарної допомоги без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсацій.

Безоплатні надані товари (роботи, послуги) – це: 1) товари, що надаються юридичній чи фізичній особі згідно з договорами дарування, іншими договорами, які не передбачають грошової або іншої компенсації вартості таких матеріальних цінностей і нематеріальних активів чи повернення, або без укладення таких угод; 2) роботи та послуги, які надаються юридичній чи фізичній особі без вимоги про компенсацію вартості; 3) товари, передані юридичній чи фізичній особі на відповідальне зберігання і використані нею в її виробничому або господарському обороті.

Безпека – відсутність неприпустимого ризику, пов'язаного з можливістю завдання будь-якої шкоди для життя, здоров'я та майна громадян, а також для навколишнього природного середовища.

Безпека національна - сукупність внутрішніх та зовнішніх умов, які забезпечують стабільний розвиток суспільства, захист державних і суспільних інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз, гарантії прав і свобод громадян.

Безперервний трудовий стаж - це тривалість останньої безперервної роботи на підприємстві.

Безпритульні діти – діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім'ю або дитячі заклади, де вони виховувались, і не мають певного місця проживання.

Безробітний – особа віком від 15 до 70 років, яка через відсутність роботи не має заробітку або інших передбачених законодавством доходів як джерела існування, готова та здатна приступити до роботи.

Безробіття – соціально-економічне явище, за якого частина осіб не має змоги реалізувати своє право на працю та отримання заробітної плати (винагороди) як джерела існування.

Біженець – іноземець (іноземний громадянин чи особа без громадянства), який внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками расової, національної належності, ставлення до релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань вимушений залишити територію держави, громадянином якої він є (або територію країни свого постійного проживання), і не може або не бажає користуватися захистом цієї держави внаслідок зазначених побоювань та щодо якого в порядку та за умов, визначених чинним законодавством, прийнято рішення про надання йому статусу біженця.

Благодійна організація – недержавна організація, головною метою діяльності якої є здійснення благодійної діяльності в інтересах суспільства або окремих категорій осіб згідно чинним законодавством.

Благодійники – фізичні та юридичні особи, які здійснюють благодійництво в інтересах набувачів благодійної допомоги.

Бюджет – план утворення і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, які здійснюються органами державної влади України, органами влади Автономної Республіки Крим та місцевими радами народних депутатів.

Бюджет пенсійного фонду – основне джерело фінансування пенсійного забезпечення громадян України. Передбачений Законом України „Про пенсійне забезпечення” від 15 листопада 1991 року і Законом України „Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування” від 28 червня 1997 року. Складається зі страхових внесків суб'єктів підприємницької діяльності: юридичних і фізичних осіб. Розмір страхових внесків для платників встановлений окремо, для підприємств, які використовують працю найманих працівників – 32% від об'єкту оподаткування, і для платників, працюючих на умовах трудового договору (контракту) – диференційовано в залежності від розміру заробітної плати. Пенсійний фонд України не входить у Державний Бюджет України. Забороняється використання засобів пенсійного фонду не за цільовим призначенням.

Ветеран війни – особа, яка брала участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. До В. в. належать учасники бойових дій, інваліди війни, учасники війни. В. в. видаються посвідчення та нагрудні знаки.

Ветеран праці – особа, яка сумлінно працювала в народному господарстві, державних установах, організаціях та об'єднаннях громадян, має трудовий стаж (35 років – жінки і 40 років – чоловіки) і вийшла на пенсію. Ветеранами праці визнаються також: а) громадяни, яким призначені пенсії на пільгових умовах: за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах – за наявності загального трудового стажу у жінок – 25 років і у чоловіків – 30 років; за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників з шкідливими та важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах – за наявності загального трудового стажу у жінок – 30 років і у чоловіків – 35 років; відповідно до пунктів „в”–„з” статті 13 та статті 52 Закону України „Про пенсійне забезпечення” – за наявності загального трудового стажу у жінок – 30 років і у чоловіків – 35 років; відповідно до частини першої статті 18 Закону України „Про пенсійне забезпечення” – за наявності загального трудового стажу у жінок – 25 років і у чоловіків – 30 років; б) пенсіонери, нагороджені медаллю „Ветеран праці” за законодавством колишнього Союзу РСР; в) інваліди I і II груп, які одержують пенсії по інвалідності, якщо вони мають загальний трудовий стаж не менше 15 років.

Ветерани військової служби – громадяни України, які бездоганно прослужили на військовій службі 25 і більше років у календарному обчисленні і звільнені в запас або у відставку відповідно до законодавства України чи колишнього Союзу РСР, а також інваліди I та II груп.

Вислуга років – період трудової діяльності, який вираховується роками і при окремих умовах надає право на пенсію та відповідні пільги (додаткові відпустки, грошові виплати і т. п.). Законодавством встановлено деякі категорії працівників і військовослужбовців пенсії за вислугу років, яким призначається як правило, незалежно від віку й працездатності.

Вихідна допомога – грошова сума у розмірі – не менше середнього місячного заробітку, яка виплачується працівникові при припиненні трудового договору на підставах, зазначених у пункті 6 статті 36 та пунктах 1, 2 і 6 статті 40 КЗпП України; – не менше двомісячного середнього заробітку, яка виплачується працівникові у разі призову або вступу на військову службу (п. 3 ст. 36 КЗпП України); – передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного середнього заробітку, яка виплачується **Грошове забезпечення** – щомісячна винагорода, яка надається військовослужбовцям, працівникам міліції, СБУ й іншим особам конституційних військових формувань. Г. з.– альтернатива заробітній платні.

Відкритий пенсійний фонд - недержавний пенсійний фонд, учасниками якого можуть бути будь-які фізичні особи незалежно від місця та характеру їх роботи. (Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 року // Відомості Верховної Ради. – 2003. - №47-48. - Ст. 372.)

Відшкодування збитків працівником – обов'язок працівника покривати збитки, які він наніс підприємству в межах і в порядку, які визначає законодавство про працю (ст.ст. 130-138 КЗпП України).

Вкладник недержавного пенсійного фонду - особа, яка сплачує пенсійні внески на користь учасника шляхом перерахування грошових коштів до недержавного пенсійного фонду відповідно до умов пенсійного контракту та закону. (Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 року // Відомості Верховної Ради. – 2003. - №47-48. - Ст. 372.)

Гарантійні виплати – виплати, які забезпечують працівнику повне чи часткове збереження його середньої заробітної плати за час, коли він, в силу поважних причин (передбачених правовими нормами), звільняється від виконання звичайних трудових обов'язків і за ним зберігається місце роботи.

Гарантійні доплати – це суми які виплачуються понад заробітну плату працівникові при скороченні робочого часу або переведенні на іншу роботу у встановлених законом випадках.

Гарантії соціальні – матеріальні і юридичні запоруки, які забезпечують реалізацію соціально-економічних і соціально-політичних прав членів суспільства. До основних Г. с. відносяться право на працю, відпочинок, житло, освіту й меддопомогу, тощо.

Грошове забезпечення – щомісячна винагорода, яка надається військовослужбовцям, працівникам міліції, СБУ й іншим особам конституційних військових формувань. Г. з.– альтернатива заробітній платні.

Група інвалідності – ступінь постійної чи продовжуваної втрати працездатності. Встановлюється група інвалідності медико-соціальною експертною комісією, згідно Інструкції „Про встановлення груп інвалідності”, затвердженої Міністерством охорони здоров'я України, від 28 грудня 1991 р. Встановлені три групи інвалідності – 1, 2, 3. Основою для встановлення групи інвалідності є медичні показники стану здоров'я.

Держава соціальна - демократична держава, що спирається на широку соціальну основу і здійснює активну соціальну політику, спрямовану на підвищення, стабільне забезпечення життєвого рівня населення, захист і реалізацію прав та свобод громадян, створення сучасної системи охорони здоров'я, освіти і соціального забезпечення, підтримку незаможних та малозаможних працівників, запобігання й успішне розв'язання соціальних конфліктів.

Державна соціальна допомога - це система заходів щодо надання за рахунок державного та комунального (місцевого) бюджетів та інших програм матеріальної допомоги, здійснення соціального обслуговування та утримання, встановлення пільг.

Державні соціальні стандарти - це встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій.

Дитина – це особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше.

Дитина, розлучена з сім'єю – особа віком до вісімнадцяти років, яка прибуває чи прибула на територію України без супроводу батьків чи одного з них, діда чи баби, повнолітніх брата чи сестри, або опікуна чи піклувальника, призначених відповідно до законодавства країни походження біженців, або інших повнолітніх осіб, які до прибуття в Україну добровільно чи в силу звичаю країни походження біженця взяли на себе відповідальність за виховання дитини.

Дитина-інвалід – дитина зі стійким розладом функцій організму, спричиненим захворюванням, травмою або вродженими вадами розумового чи фізичного розвитку, що зумовлюють обмеження її нормальної життєдіяльності та необхідність додаткової соціальної допомоги і захисту.

Дитина-сирота – дитина в якій померли або загинули батьки.

Довічна пенсія (ануїтет) - пенсійна виплата за рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку застрахованої особи, а у випадках, передбачених законом, - на індивідуальному пенсійному рахунку учасника недержавного пенсійного фонду, сума та порядок виплати якої визначаються в договорі страхування довічної пенсії, укладеному із страховою організацією, що сплачується особі після досягнення нею пенсійного віку, передбаченого законодавством, або членам її сім'ї чи спадкоємцям у випадках, передбачених законодавством.

Додатковий соціальний захист – організаційно-правова форма, передбачена законодавством для таких категорій населення, як діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, ветерани війни, праці, тощо.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – це система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом, громадянами, а також з бюджетних та інших джерел, передбачених законом.

Зайнятість – не заборонена законодавством діяльність осіб, пов'язана із задоволенням їх особистих та суспільних потреб з метою одержання доходу (заробітної плати) у грошовій або іншій формі, а також діяльність членів однієї сім'ї, які здійснюють господарську діяльність або працюють у суб'єктів господарювання, заснованих на їх власності, у тому числі безоплатно.

Законодавство про пенсійне забезпечення – основою законодавства про пенсійне забезпечення є Конституція України (ст. 46), яка закріплює право громадян на всі види пенсій, а також закон України „Про пенсійне забезпечення” від 5 листопада 1991 р. та ін.

Зареєстрований безробітний – особа працездатного віку, яка зареєстрована в територіальному органі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, як безробітна і готова та здатна приступити до роботи.

Засіб індивідуального захисту – засіб, призначений для захисту одного працівника.

Засіб колективного захисту – засіб, призначений для одночасного захисту двох і більше працівників.

Засновник (засновники) недержавного пенсійного фонду - юридична особа або фізичні особи (для професійного пенсійного фонду), які створили пенсійний фонд чи приєдналися до нього після створення та набули прав і обов'язків, визначених законом для засновників пенсійного фонду.

Застрахована особа – фізична особа, яка підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню і сплачує (сплачувала) та/або за яку сплачуються чи сплачувалися у встановленому законом порядку страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Зберігач пенсійного фонду - банк, який провадить депозитарну діяльність зберігача цінних паперів та відповідає вимогам закону.

Інвалід – особа із стійким розладом функцій організму, зумовленим захворюванням, травмою, або з уродженими дефектами, які обмежують її життєдіяльність.

Інваліди війни – колишні військовослужбовці, партизани й підпільники Громадянської та Великої Вітчизняної війни, які стали інвалідами у результаті контузії, каліцтва, поранення, захворювання одержаних під час захисту Вітчизни, виконання обов'язку військової служби або пов'язаних із знаходженням на фронті, у партизанських загонах, підпільних організаціях і

групах і інших формуваннях, які признані такими законодавством України, в районі військових дій, на прифронтових ділянках залізних доріг, на спорудженні оборонних кордонів, військово-морських баз і аеродромів в період війн або з участю в бойових діях у мирний час. Не має значення коли наступила інвалідність, важливо, щоб вона була безпосередньо обумовлена цими причинами. Статус інваліда війни визначається законом України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” від 22 жовтня 1993 року.

Інваліди з дитинства – особи, у яких інвалідність наступила до досягнення 16-ти років і до початку трудової діяльності. Вони мають право на соціальні пенсії. Число медичних показань, які дають право на одержання соціальної пенсії на дітей-інвалідів у віці до 16-ти років, встановлюються в порядку визначеному Кабінетом міністрів України.

Інваліди праці – громадяни, інвалідність яких наступила внаслідок трудового каліцтва, професійного або загального захворювання. Причини і групи інвалідності визначаються медико-соціальною експертною комісією. Інвалідність встановлюється на визначений строк або пожиттєво. Інваліди праці забезпечуються пенсіями у розмірі визначеному законодавством.

Інвалідність – тривала або постійна втрата працездатності або значне обмеження її. В залежності від тяжкості розрізняють 3 групи І.: 1, 2 і 3. При настанні І. призначають пенсії, встановлюють інші види соціального захисту й пільги. Законодавство розрізняє причини І., які тягнуть за собою різні правові наслідки: 1) загальне захворювання; 2) каліцтво, трудове або професійне захворювання; 3) поранення (контузії), каліцтво, яке одержано при захисті вітчизни або при виконанні інших обов'язків військової служби, або захворювання пов'язані з перебуванням на фронті; 4) каліцтво одержане в результаті нещасного випадку не зв'язаного з виконанням обов'язків військової служби або захворювання.

Індивідуальний пенсійний рахунок - персоніфікований рахунок учасника пенсійного фонду, який ведеться в системі персоніфікованого обліку у визначеному законом порядку з метою обліку накопичених на користь учасника пенсійних коштів.

Коефіцієнт страхового стажу - величина, що визначається для обрахування страхового стажу при обчисленні розміру пенсії у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Корпоративний пенсійний фонд - недержавний пенсійний фонд, засновником якого є юридична особа-роботодавець або декілька юридичних осіб-роботодавців та до якого можуть приєднуватися роботодавці-платники.

Лікувально-профілактичні заходи – заходи медичного характеру щодо індивідуальної профілактики, своєчасного виявлення захворювання, діагностики, лікування, медичного (диспансерного) нагляду та реабілітації хворих.

Малозабезпеченість – це неспроможність особи чи сім'ї з огляду на об'єктивні чинники забезпечити середньомісячний сукупний дохід на рівні прожиткового мінімуму.

Медична допомога - це комплекс лікувальних, профілактичних, діагностичних послуг, спрямованих на лікування та оздоровлення пацієнтів, що надаються медичними працівниками.

Медична послуга - результат професійної діяльності медичних працівників, що має вартісну оцінку та спрямований на задоволення потреб суспільства в охороні здоров'я та надається застрахованій особі;

Межа малозабезпеченості – величина середньодушового сукупного доходу, який забезпечує можливість непрацездатному громадянину споживання товарів і послуг на мінімальному рівні, встановленому законодавством.

Мінімальна заробітна плата – встановлений державою розмір заробітної плати, нижче від якого не може проводитись оплата за фактично виконану найманим працівником повну місячну (денну або годинну) норму робочого часу.

Мінімальна страхова виплата - державна соціальна гарантія, розмір якої визначається законодавством;

Мінімальний страховий внесок - розрахункова сума коштів, що визначається як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір страхового внеску, встановлених законом на день отримання заробітної плати (доходу);

Мінімальні розміри пенсій – встановлений державою мінімальний рівень матеріального забезпечення громадян, які одержують пенсію. М. р. п. залежить від виду пенсій та категорій осіб, які її одержують. М. р. п. за віком встановлюється у розмірі мінімального споживчого бюджету.

Надбавки до пенсії – це щомісячні додаткові виплати до пенсій за віком і по інвалідності, в тій частині обчислених у мінімальному розмірі.

Накопичувальний пенсійний рахунок - частина персональної облікової картки в системі персоніфікованого обліку, яка відображає стан пенсійних активів застрахованої особи в накопичувальній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Накопичувальний пенсійний фонд - цільовий позабюджетний фонд, який створюється відповідно до цього Закону, акумулює страхові внески застрахованих осіб, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках та інвестуються з метою отримання інвестиційного доходу на користь застрахованих осіб, пенсійні активи якого використовуються для оплати договорів страхування довічних пенсій або одноразових виплат застрахованим особам, а у випадках, передбачених законом, членам їхніх сімей чи спадкоємцям та на інші цілі, передбачені законом.

Недержавне соціальне забезпечення – це соціальні витрати, котрі здійснюються окремими роботодавцями – підприємствами, організаціями і банківськими установами у формі додаткових пенсій, грошової допомоги та інших соціальних послуг.

Недержавний пенсійний фонд - суб'єкт другого рівня системи пенсійного забезпечення - недержавний пенсійний фонд, який

створений та діє відповідно до законодавства про недержавне пенсійне забезпечення.

Непрацездатні громадяни – особи, які досягли встановленого законом пенсійного віку або визнані інвалідами, у тому числі діти-інваліди, а також особи, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника.

Нещасний випадок - це обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть;

Одноразова пенсійна виплата - пенсійна виплата, що здійснюється одноразово у порядку та у випадках, визначених законом.

Організаційно-правові форми соціального забезпечення – це способи акумуляції коштів на соціальне забезпечення з подальшим розподілом їх між відповідними категоріями населення, що потребують матеріальної підтримки з боку держави і суспільства.

Пацієнт - особа яка отримує медичну допомогу або отримує медичні послуги незалежно від наявності у нього захворювання.

Пенсійна виплата - грошова виплата учасникові недержавного пенсійного забезпечення або його спадкоємцям, що здійснюється за рахунок накопичених у недержавному пенсійному фонді та облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку грошових коштів.

Пенсійна виплата - грошова виплата учасникові недержавного пенсійного забезпечення або його спадкоємцям, що здійснюється за рахунок накопичених у недержавному пенсійному фонді та облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку грошових коштів у випадках, передбачених законом.

Пенсійний вік – встановлений законодавством вік, що є одним з умов призначення пенсії за віком.

Пенсійний контракт - договір між пенсійним фондом та його вкладником, згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника (учасників) фонду за визначеною пенсійною схемою.

Пенсійний фонд України – це орган, уповноважений відповідно до законодавства України вести облік платників єдиного внеску, забезпечувати збір та ведення обліку страхових коштів, контролювати повноту та своєчасність їх сплати, вести Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування та виконувати інші функції, передбачені законодавством України.

Пенсійні кошти - сума грошових зобов'язань пенсійного фонду перед його учасниками, страхової організації перед застрахованими особами згідно з договорами страхування довічної пенсії або банківської установи перед вкладниками, які відкрили пенсійні депозитні рахунки.

Пенсійні активи - активи пенсійного фонду, страхової організації, банківської установи, сформовані відповідно до закону, за рахунок яких здійснюються пенсійні виплати.

Пенсійні депозитні рахунки - вкладні (депозитні) рахунки фізичних осіб, що відкриваються банківськими установами з урахуванням умов, установлених законодавством, для накопичення заощаджень на виплату пенсії.

Пенсії по віку – пенсії, що призначаються громадянам при досягненні ними певного віку і при наявності загального стажу роботи. В Конституції України ця пенсія названа пенсією по старості, враховуючи, що пенсійний вік є юридичною границею старості. Розрізняють два підвиди пенсії: пенсія по віку на загальних умовах і пенсія по віку на пільгових умовах.

Пенсіонер - особа, яка відповідно до законодавства України отримує пенсію, довічну пенсію, або члени її сім'ї, які отримують пенсію в разі смерті цієї особи у випадках, передбачених законодавством України;

Пенсія – регулярна грошова виплата (у розрахунку на місяць), яка призначається згідно встановлених державою правил як захід матеріального забезпечення за віком, інвалідністю, в разі втрати годувальника та ін.

Пенсія за вислугу років - це щомісячні грошові виплати з Пенсійного фонду та Державного бюджету, що призначаються довічно в розмірі, співвіднесеному з минулим заробітком, визначеній законодавством категорії працівників, які мають спеціальний стаж - вислугу років, встановленої тривалості.

Пенсія за віком – це пенсія, яка встановлюється з досягненням певного віку та одночасною наявністю необхідного стажу роботи.

Пенсія на визначений строк - пенсійні виплати, що здійснюються періодично протягом визначеного строку у порядку та у випадках, визначених законом.

Пенсія по інвалідності – це пенсія, яка встановлюється у зв'язку з порушенням здоров'я людини (стійке розлад функцій організму), яке призвело до тривалої або постійної, повної або значної втрати професійної працездатності або до істотних ускладнень в трудового життя.

Пенсія при неповному стажі роботи – пенсія, встановлена для осіб, які не мають трудового стажу, необхідного для отримання повної пенсії. Призначається за віком, інвалідністю й членам сімей у випадку втрати годувальника.

Пенсія у випадку втрати годувальника – такою пенсією забезпечуються непрацездатні члени сім'ї померлого, які знаходилися на його утриманні раніше. Діти, батьки, подружжя мають право на пенсію незалежно від того чи були вони на забезпеченні померлого годувальника.

Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування – організація та ведення обліку відомостей про застраховану особу, що здійснюється відповідно до законодавства і використовується в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування в установленому законодавством порядку.

Право соціального захисту – це система юридичних норм, які регулюють відносини щодо організації, фінансування і надання матеріального

забезпечення, матеріальної підтримки та соціальних послуг населенню для захисту від негативних наслідків соціальних ризиків.

Працездатні особи – особи віком від 16 років, які проживають на території України і за станом здоров'я здатні до активної трудової діяльності.

Предмет соціального захисту - коло однорідних суспільних відносин, які можуть бути врегульовані лише певною системою правових норм.

Професійне захворювання – захворювання, яке виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлене дією на організм виключно або переважно факторів виробництва, характерних для конкретної професії.

Система недержавного пенсійного забезпечення - це складова частина системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі фізичних та юридичних осіб, крім випадків, передбачених законами, у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Система соціального захисту – це сфера життєво важливих інтересів населення. Її якісні і кількісні характеристики свідчать про рівень соціального, економічного, правового і культурного розвитку держави і суспільства.

Сім'я – одинока особа чи кілька осіб, які проживають разом і (або) об'єднані законними правами та обов'язками щодо утримання.

Складні життєві обставини - обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті;

Соціальна допомога – подається найменш захищеним категоріям населення у індивідуальному порядку після перевірки наявності у них засобів для існування за рахунок асигнувань державних та місцевих бюджетів.

Соціальна пенсія – це різновид пенсійного забезпечення, що надається незалежно від трудового внеску всім громадянам, які потребують поточного доходу, але не набули права на трудову пенсію. Розмір соціальної пенсії встановлюється з урахуванням величини прожиткового мінімуму.

Соціальна політика - це сукупність принципів, рішень, дій суспільних суб'єктів, що знаходять втілення в соціальних програмах і соціальній практиці з метою задоволення соціальних потреб та інтересів людини, соціальних спільностей і суспільства загалом.

Соціальна робота з дітьми та молоддю – діяльність уповноважених органів, підприємств, організацій та установ незалежно від їх підпорядкування і форми власності та окремих громадян, яка спрямована на створення соціальних умов життєдіяльності, гармонійного та різнобічного розвитку дітей та молоді, захист їх конституційних прав, свобод і законних інтересів, задоволення культурних та духовних потреб.

Соціальне забезпечення – передбачена законодавством система матеріального забезпечення й обслуговування громадян у випадку повної або

часткової втрати працездатності, старості, а також членів сім'ї, які втратили годувальника. Важливими видами соціального забезпечення є: пенсія, допомога, пільги, утримання непрацездатних громадян у будинках для пристарілих й інвалідів. В нашій державі йде реформування соціального забезпечення й створення нової системи соціального захисту населення ринкового типу .

Соціальне інспектування – система заходів, спрямованих на здійснення нагляду, аналізу, експертизи, контролю за здійсненням соціальних програм, проектів, умовами життєдіяльності, моральним, психічним та фізичним станом громадян, забезпечення захисту їх прав, свобод та законних інтересів.

Соціальне обслуговування - система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності.

Соціальне страхування – це така форма державного соціального забезпечення, яка базується на ідеї розподілу ризику між застрахованими особами та взаємозалежності між внесками й обсягом соціальних послуг.

Соціальний захист – це система суспільних відносин, призначена для задоволення матеріальних потреб громадян із спеціальних фондів через індивідуальну форму розподілу, замість оплати праці чи як доповнення до неї у випадках, передбачених законодавством, з урахуванням трудового стажу громадян чи соціального фактора або без урахування цих обставин.

Соціальний захист інвалідів збоку держави – надання грошової допомоги, засобів пересування, протезування, орієнтації, сприйняття інформації, пристосованого житла, встановлення опіки або стороннього догляду, а також пристосування забудови населених пунктів, громадського транспорту, засобів комунікацій і зв'язку до особливостей інвалідів.

Соціальний захист непрацездатних громадян – система засобів і способів, встановлених державою для реалізації конституційного права на спеціальний вид пенсії, допомоги, соціальних пільг непрацездатним особам. Особливості соціального захисту регулюються законодавством.

Соціальний захист у разі настання безробіття – комплекс заходів, що передбачений загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття та законодавством про зайнятість населення.

Соціальний працівник – професійно підготовлений фахівець, що має необхідну кваліфікацію у сфері соціальної роботи і надає соціальні послуги.

Соціальний ризик – ймовірні події, які породжуються об'єктивними соціально-значимими причинами і призводять до втрати заробітку особи, зниження доходів нижче прожиткового мінімуму, необхідності в медичній допомозі та інших соціальних послугах.

Соціальний супровід – робота, спрямована на здійснення соціальних опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій громадян з метою подолання життєвих труднощів, збереження, підвищення їх соціального статусу.

Соціальні послуги - комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя.

Соціальні норми і нормативи – показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг та забезпечення освітніми, медичними, житлово-комунальними, соціально-культурними послугами.

Соціальні служби – підприємства, установи або організації незалежно від форм власності і господарювання, а також громадяни, що надають соціальні послуги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Соціальні служби для молоді – спеціальні заклади, які надають соціальні послуги та соціальну допомогу молоді.

Спеціальний соціальний захист – така форма соціального захисту, яка передбачає спеціальні умови його здійснення стосовно певного, визначеного законом кола осіб.

Страхова виплата - виплата, що здійснюється в разі настання страхового випадку на умовах та в порядку, визначених законодавством;

Страхова організація — юридична особа, виключним видом діяльності якої є страхування, яка має відповідну ліцензію, видану в порядку, встановленому законодавством, та здійснює страхування і виплату довічних пенсій.

Страховий ризик – це обставина, внаслідок якої застрахована особа або члени її сім'ї можуть втратити тимчасово засоби існування та потребувати матеріального забезпечення або надання соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

Страховий випадок – це подія, через яку застраховані особи втратили заробітну плату або інші передбачені законодавством України доходи внаслідок втрати роботи з незалежних від них обставин; обставини, які вимагають додаткових матеріальних витрат.

Страховий стаж - період (строк), протягом якого особа підлягала державному соціальному страхуванню, якою або за яку сплачувався збір на обов'язкове державне пенсійне страхування згідно із законодавством, що діяло раніше, та/або підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню згідно із законодавством і за який сплачено страхові внески.

Страхові внески – кошти відрахувань на страхування на випадок безробіття, сплачені згідно із законодавством, що діяло до набрання чинності Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", кошти єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, спрямовані на

загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття відповідно до пропорцій, визначених законом.

Страховальники – роботодавці та інші особи, які відповідно до закону сплачують єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та/або є платниками відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне забезпечення».

Трудова пенсія – це пенсія, що призначається особі при досягненні передбаченого законодавством віку, у разі настання інвалідності, у разі втрати годувальника і за вислугу років. Право на трудову пенсію мають особи, зайняті суспільно корисною працею, при додержанні інших умов.

Трудовий стаж – тривалість роботи і інших видів діяльності, з якими пов'язується право людини, головним чином, у сфері пенсійного забезпечення.

Учасник недержавного пенсійного забезпечення - фізична особа, на користь якої сплачуються (сплачувалися) пенсійні внески до пенсійного фонду або на пенсійний депозитний рахунок у банку і яка має право на недержавне пенсійне забезпечення на умовах і в порядку, визначених пенсійним контрактом, договором про відкриття пенсійного депозитного рахунка або договором страхування довічної пенсії та законом, або яка отримує пенсійні виплати із пенсійного фонду.

Учасник пенсійного фонду - фізична особа, на користь якої сплачуються (сплачувалися) пенсійні внески до пенсійного фонду та яка має право на отримання пенсійних виплат або отримує такі виплати з пенсійного фонду згідно із законом.

Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності - це некомерційна самоврядна організація, що здійснює захист прав громадян на отримання матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі тимчасової непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною, дитиною-інвалідом, хворим членом сім'ї), вагітності та пологів, народження дитини, необхідності догляду за малолітньою дитиною, смерті громадянина або члена його сім'ї.

Юридичний факт - визначені нормами права певні життєві обставини (дії, події), які є підставою виникнення, зміни чи припинення правовідносин.

Юридичні гарантії пенсійних прав громадян – правові засоби й способи забезпечення реалізації права на соціальний захист встановлені законодавством.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреев В. М. Соціальне страхування: історія проблеми // Соціальний захист. – 1999. – № 3
2. Андреев В.С. Право социального обеспечения в СССР: учеб. / В.С. Андреев. – М.: Юрид. лит., 1980. – 312 с.
3. Болотіна Н. Б. Концепція кодифікації законодавства України про соціальне забезпечення // Право України.– 1996.– № 7
4. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні /Н.Б. Болотіна. – К.: Знання, 2005. – 381 с.
5. Буянова М. О., Кондратьева З. А., Кобзева С. М. Право социального обеспечения: Учеб. пособие.– М.: Нолидж, 1997
6. Голенко Е. Н., Ковалев В. И. Право социального обеспечения: Схемы и комментарии.– М.: Юриспруденция, 1999.
7. Зарубей В. Правове регулювання перебування іноземців та біженців в Україні // Право України.– 1999.– № 8.
8. Иванова Р.И. Правоотношения по социальному обеспечению в СССР / Р.И. Иванова. – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 325 с.
9. Право социального обеспечения: Учеб. пособие / Под ред. К. Н. Гусова.– М.: Проспект, 1999
- 10.Право соціального забезпечення в Україні: підруч. / за заг. ред. С.М. Прилипко, О.М. Ярошенка: Вид-во «ФІНН», 2009. – 434 с.
11. Прилипко С. Розмежування права соціального забезпечення і трудового права // Право України.– 1999.– №10.
- 12.Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон від 09.07.2003 № 1058-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>
- 13.Про зайнятість населення: Закон від 05.07.2012 № 5067-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
- 14.Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 року // Відомості Верховної Ради. – 2003. - №47-48. - Ст. 372.
15. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 06.10.2005 р., №2961-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – №2-3. – Ст. 36.
16. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 45. – Ст.358.
- 17.Рабинович П. М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень).– Х.: Право, 1997
- 18.Сивак С. Організаційно правові основи недержавного пенсійного забезпечення // Право України. – 1999. – №1. – С.119-121.
- 19.Сирота І. М. Право пенсійного забезпечення в Україні: Курс лекцій. – К.: Юрінком Інтер, 1998
- 20.Тарасова. В. А. Юридические факты в области пенсионного обеспечения. – М., 1974
- 21.Фогель Я. М. Социальное обслуживание инвалидов и лиц пенсионного возраста. – М.: Юрид. лит., 1980. – 128 с.

22. Юридичні терміни. Тлумачний словник / В.Г. Гончаренко, П.П. Андрушко, Т.П. Базова та ін.; за ред. В.Г. Гончаренка. – 2-ге вид., стереотипне. – К.: Либідь, 2004. – 320 с.
23. Яценко В., Вінер М. Стратегія пенсійної реформи для України // Україна: аспекти праці.– 1999.– № 2

Навчальне видання
(українською мовою)

Сергій Володимирович Чмут

ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня
«бакалавр» спеціальності «Правознавство»

Рецензент *Т.О. Коломоєць*
Відповідальний за випуск *С.В. Чмут*
Коректор *Н.В. Бровченко*